

BONA Musa takada plaadee

Musa kuuna Igipiti 1:1-11:10

Luda bɔna kɔn Isarailinɔ Igipiti 12:1-15:21

Isarailinɔ likɔazɔna gbáan 15:22-18:27

Luda bà kuuna kɔn Isarailinɔ 19:1-20:26, 23:1-24:18

Bisakuta yã 31:1-18

Isarailinɔ Luda bà kuunaýo yã gborona 32:1-34:35

Bisakutadɔna 40:1-38

Wéetána Isarailinɔ Igipiti

¹ Isaraili né kè aɔ̄ tà Igipiti kɔn n̄ de Yakubuo, baade kɔn a be gbẽnɔ tón yè:

² Rubeni, Simɛɔ, Levi, Yuda,

³ Isaka, Zebuluni, Béyāmi,

⁴ Dani, Nafatali, Gada kɔn Asao.

⁵ Yakubu borii pìnɔ n̄ píngi gɔɔn baaagɔ akurimɛ. Yusufu sɔ gɔlaké à kú Igipiti kò.

⁶ Ben Yusufu gà kɔn a v̄iinɔ kɔn gbẽ kè aɔ̄ kuu a gurɔɔnɔ n̄ píngi.

⁷ Isarailinɔ né i wà kɔ, aɔ̄ kàara wà pari kù maa-maa, aɔ̄ dà bùsu pìla píngi.

⁸ Kína dufu kè Yusufu dɔroo kpata blè Igipiti,

⁹ ben à bè a gbẽnɔnɛ: À Isarailinɔ gwa, aɔ̄ pari kù wà dàwala.

¹⁰ Wà gá wà ɔndɔ daeñzi le aɔton kaararo yänzi. Tó zì fèe, aɔ̄ na wa ibeñøa aɔ̄ zì káwao aɔ̄ bɔe wa bùsun.

¹¹ Ben wà gbēnɔ dìeñne ñ diinɔ ũ aɔ wéε tāmma kɔn zĩ gbāaa kənao. Len aɔ Pitomu kɔn Rameseo kàe Fili'aunane a póblekaekiinɔ ũ le.

¹² Mɔde dian wèe ĩa daam̄ma nà, len aɔ̄egɔ kaara le aɔ̄oe daagula, ben sw̄e k̄ Igipitinɔn ñ yã musu.

¹³ Ben wà ñ dá zòzĩ pāsĩ

¹⁴ wà ñ nɔsε yàka wà gù zĩ gbāaa dàñne kɔn kúnkubɔnanɔ kɔn bura zĩ píngio. Wà zĩ pìnɔ dàñne píngi pās̄pās̄i.

¹⁵ Ben Igipiti kína Eberu nésseerinɔ sìsi, à doo tón Sifira, à doo sɔ tón Pua.

¹⁶ À bèñne: Tó é né i Eberu nɔgbēnɔne sa, tó gɔgb̄me, à à de. Tó nɔgb̄me sɔ, à à tó.

¹⁷ Nɔgb̄e pìnɔ Luda vĩa vĩ, aɔ̄oe yã k̄ à òñne kero, aɔ̄oe négɔgb̄enɔ too.

¹⁸ Ben kína pì ñ sísi à ñ lá à b̄e: À k̄ dia á k̄ le a négɔgb̄enɔ tò?

¹⁹ Aɔ wèàla wà b̄e: Eberu nɔgb̄enɔ de lán Igipiti nɔgb̄enɔ báro, aɔ̄ wāa, ai wàgɔ gá ká, aɔ̄e né i.

²⁰ Len Isarailinɔ e kaara le aɔ̄oe pari kūu. Ben Luda yã maaa k̄ nésseeri pìnɔne

²¹ à ñ gbá néno, k̄ aɔ̄ à vĩa vĩ yānzi.

²² Ben Fili'auna yã dìe a gbēnɔne ñ píngi à b̄e: À Eberu négɔgb̄e k̄ wà ñ ínɔ ká Nili ín ñ píngi, mɔde à nénɔgb̄enɔ tó.

2

Musa ina

¹ Levi borí gɔgb̄e Levi borí nɔgb̄e s̄e.

² Nɔɔ pì nò sì à né ì gɔgb̄e ũ. K̄ à è né pì maa, ben à à ùte mɔ aagɔ.

3 Kè èe fɔ à à ùtε dɔro, à kεbu gbíi sè à kontaa lèa le í tón gε à guuro. Ben à né pì dàn à gàa à dìe Nili í léa waa guu.

4 Né pì dãree zε kääa èe gwaa yã kè eé à le.

5 Ben Fili'auna nénɔgbέ giàa zú o swaa pìzi, à gbẽnɔo e lili oo swaa pì léa. À gbíi è diena waan, ben à a zònɔkpare zì à giàa à à sè.

6 Kè à wɛ, à né è dan, èe óo dɔo. À kènε wẽnda à bè: Eberu négɔgbẽmε.

7 Ben né pì dãre mò à bè Fili'auna né pìne: Ñ yezi mà gá mà Eberu nɔgbέ sísinne àgɔ yɔ kpaanne né pìan yó?

8 À wèàla à bè: Ee, ñ gá! Ben nénɔgbέ pì giàa à né pì da sìsi.

9 Fili'auna nénɔgbέ pì bènε: Ñ né pì sé ñ táo ñgɔ à gwaamε, mégɔ fĩa boonne. Ben à né pì sè à tào, èe à gwaa.

10 Kè né pì bíta kù, à à sè à giàao Fili'auna nénɔgbέ pìne, ben à à sì a né ū. À tó kpàne Musa, zaake à bè, a à bò í guumε.

Musa bàa lé à tana Midia bùsun

11 Zìkea kè Musa kè bíta, à giàa a borì Eberunɔ gwa, ben à zí gbääa kè aɔɔe kee è. À è Igipiti gbέ e a borì daa gbέe.

12 Kè à guu gwàgwa, èe gbέke ero, ben à Igipiti gbέ pì dè à à ùtε bùsu'ääatẽn.

13 Kè guu dò, à bò à Eberunɔ è gɔɔn plaa, aɔɔe swèe kee. Ben à gbέ kè à yã nnaroo là à bè: Bóyānzi née n gbẽndoo gbέezi?

14 À wèàla à bè: Dé bé à n diε kí yāgōgōri ūwee?
 Ñ yezi ñ ma dε lán n Igipiti gbē dè nàn yó? Ben vĩa
 Musa kǔ à bè: Wà yā kè má kè dō fá!

15 Kè Fili'auna yā pì mà, èe weteε à Musa dε, ben
 à bàà lènε à tà Midiā bùsun, ben à vɛε lògo sae gwe.

16 Midiā sa'ori nén̄gbēn̄ vĩ gōn swεεplaa, ben
 a᷑ mò wà í tò, a᷑ kà pókādeen̄ gbāngō ímikiin ñ de
 pókādeen̄n̄.

17 Kè sādāri keno mò a᷑oe pεεm̄ma, ben Musa fεε
 à yā sín̄yo, ben à í kpà́n̄e ñ pókādeen̄a.

18 Kè a᷑ tà ñ de Rueli kiia, à ñ lá à bè: À kè dia a su
 idε le gbāa?

19 A᷑ wèàla wà bè: Igipiti gōgbē ke bé à wa si
 sādārin̄a. Àmbe se à í tò à kpàwe wa pókādeen̄a.

20 Ben à ñ lá à bè: Adee pì kú máme? Bóyānzi a
 gōgbē pì tò gwezi? À à sísi à mó à pó blewao.

21 Musa mò, ben à wè à vɛε kōn gōgbē pìo, ben
 gōgbē pì a nén̄gbē Zipora kpàa nō ū.

22 Ben Zipora né ì gōgbē ū, ben Musa tó kpàne
 Gesomu, à bè: Gbē zìtōn ma ū gbē pānden̄ bùsun
 kè.

23 Kè à gì kè, ben Igipiti kína gá. Isarailin̄ e
 mboo zòzìi kè a᷑oe kεε yānzi, a᷑oe wii lεε, ben a᷑ wii
 pì Luda lè.

24 À ñ mbona mà, à bà kè kú kōn Ibraõ kōn
 Isaakuo kōn Yakubuo e sānlo.

25 Luda Isarailin̄ gwà, ben a᷑ kèn̄e wēnda.

3

Luda Musa sisina

¹ Musa e a anzure Midiā bùsu sa'ori pókádeenɔ dāa à v̄i gbáala ai à kà kpíii kè wè sísi Orəbu kiia.

² Ben Dii Malaika bò à mòzi tévura guu gyanton. Musa gyanto pì gwà à è té kúa, mɔde èe té kūro.

³ Ben à bè: Mé gá mà dabuyā pì gwa mà dɔ́ pó kè tò gyanto pì e té kūuro.

⁴ Kè Dii è à mò gwa, ben à lé zùzi zaa gyanto pì guu à bè: Musa! Musa! Ben à wèàla à bè: Mae kè!

⁵ Luda bène: Ñton sōziro. Ñ n kyatee bɔbɔ, zaake guu kè n zen kú adoname.

⁶ Ben à bè: Mámbe n dezino Ibraï kɔn Isaakuo kɔn Yakubuo Luda ū. Ben Musa pó kù a wéea, kè à Luda gwana vĩa vĩ yānzi.

⁷ Ben Dii bè: Ma yā'ɔamma kè ma gbénɔ kúo Igipiti è, ma wiii kè aɔ wéetāmmarinɔ tò aɔe lee mà. Má wahaa kè aɔ kúo dɔ.

⁸ Ma pita mà n sí Igipitinoà mà n bɔe bùsu pìn mà gáñyo bùsu maa yàasan, guu kè zwi kɔn zó'io din, bùsu kè Kanaanɔ kún kɔn Itino kɔn Amorino kɔn Perizino kɔn Ivinɔ kɔn Yebusinɔ.

⁹ Isarailino wiilena kà ma kiia tia sa, ma ūaa kè Igipitino e daamáma è.

¹⁰ Ñ gá tia sa, ma n zī Fili'aunaame le ñ ma gbé Isarailino bɔe Igipiti.

¹¹ Ben Musa bè Ludane: Dén ma ū kè mé gá Fili'auna kiia mà Isarailino bɔe Igipiti?

¹² Luda bène: Mégɔ kúnyo. Zīna kè ma n zī seédan yè. Tó n n bɔe Igipiti, é dɔnzi keme kpíii kè kiia.

¹³ Ben Musa bè Ludane: Tó ma gaa má ò Isarailino ma bè, aɔ dezino Luda bé à ma zímma, tó aɔ ma la n tózi sɔ né? Mé beñne diamε?

¹⁴ Luda wèàla à bè: Mámbe gbé kè má dε à ūu ū. Ñ oñne kè mámbe ma n zímma.

15 Luda bène dɔ: Ñ o Isarailinɔnɛ kè mamɔma Dii aɔ̄ dezino Ibraï kɔn Isaakuo kɔn Yakubuo Luda bé à n zimma. Ma tón gwe gurɔ píngi. Agɔ̄ ma sisii le ai a borii.

16 Ñ gá ñ Isaraili gbënsinɔ kakɔa ñ oíne kè mamɔma Dii aɔ̄ dezino Ibraï kɔn Isaakuo kɔn Yakubuo Luda bé à bò à mɔnzi. Ñ oíne kè méé n̄ ee ma yã kè wée keeñne Igipiti è.

17 Mé n̄ bɔ̄ Igipiti guu kè wée wée tāamáma pìn, mé gáñyo bùsu kè Kanaanɔ kún kɔn Itinɔ kɔn Amɔrinɔ kɔn Perizinɔ kɔn Ivinɔ kɔn Yebusinɔo, guu kè zwi kɔn zó'io din.

18 Añé n yã ma. Mpi kɔn Isaraili gbënsinɔ à gá à Igipiti kína le à one kè mamɔma Dii Eberunɔ Luda ma bɔ̄ ma mɔazi, ma bè à a gba zé à gá gurɔ aagɔ̄ kε gbáan le à saa o mamɔma Dii a Ludaa.

19 Má dɔ̄ kè Igipiti kína é we à góro, séto ma gã nàa.

20 Mé o tɔ̄ Igipitina, mé dabuyānɔ kε mà kpáoñzi, eé gbasa à a gbarɛ.

21 Mé tó Igipitina a wée gwa, le tó ée taa, é tá ñkoriro.

22 A nɔgbẽ píngi kondogi ke vura nɔmaablebɔnɔ kɔn pókásaanɔ gbeka a Igipiti nɔgbẽ daa kɔn n̄ nɔgbẽ kè aɔ̄ kú a bεenɔ, à da a négɔgbɛnɔne kɔn a nénɔgbɛnɔ. Len é Igipitina pónɔ símma le maamaa.

4

Musa gbana dabuyákəna zé

1 Musa wèala à bè: Tó aɔ̄e ma náane kero, ben aɔ̄e ma yã maro, tó aɔ̄ bè mbe n bɔ̄ n mɔmaziro sɔ̄ né?

2 Ben Dii a là à bè: Bón n̄ kūna gwee? À wèala à bè: Gòme.

3 Dii bène: N̄ gò pì pāe tɔ̄tε. Kè à pāe, ben à lì ml̄ɛ ũ, ben Musa bɔ̄ru kpeε.

4 Dii bène: N̄ o bɔ̄ n̄ kũ à vlāa. Kè à kù, ben à èara à lì gò ũ à ɔzī.

5 Dii bène: Len né ke le, le a᷑ sí kè mamɔma Dii a᷑ dezinɔ Ibra᷑ kɔ̄n Isaakuo kɔ̄n Yakubuo Luda bé à bɔ̄ à mɔ̄nzi.

6 Dii èara à bène dɔ̄: N̄ n̄ ɔ̄ sɔ̄tɔ̄ n̄ utan. Ben à sɔ̄tɔ̄n. Kè à bɔ̄, à è a ɔ̄ lì kusu ũ, à kè púu lán buu bà.

7 Dii bène: N̄ èara n̄ n̄ ɔ̄ sɔ̄tɔ̄ n̄ utan. À èara à sɔ̄tɔ̄n. Kè à bɔ̄, à è à kè a gbèn.

8 Dii bène: Tó a᷑oe n̄ náane ke wà sèeda kákupɔ̄ siro, a᷑é à zāa pó sí.

9 Tó a᷑oe sèeda plaaa pìnɔ̄ sí wà n̄ yā mà sɔ̄ro, n̄ Nili í tó n̄ kwéé tɔ̄tε, eé lì aru ũ.

10 Ben Musa bène: N̄ yā nna Dii! Zaa zi yā'ona aagamaoro. Baa zaa gurɔ̄ kè n̄ yā òmε, ma lé tìisime.

11 Ben Dii bène: Dé bé à lé dò gbẽnteenε? Dé bé è à néne naε ke è à swādo kūu? Dé bé è tó à guu e ke è à v̄la kūu? Mamɔma Dii, mámbeeroo?

12 N̄ gá! Mé n̄ īan ká yā'onao, mé yā kè né oo daneε.

13 Ben à bè: N̄ yā nna Dii! N̄ yā nna! N̄ gbẽ pānde zī.

14 Ben Dii pɔ̄ f̄s̄ Musazi à bè: N̄ v̄li Aruna Levi borii kuuroo? Má dɔ̄ kè yā'ona zī'ūoro. Èe mɔ̄ danle. Tó à wéε sìnlε, à pɔ̄o é ke nna.

15 N̄ yā oo n̄ yā kè eé oo daneε. Mapi, mágɔ̄ à īan ká kɔ̄n yā'onao, mágɔ̄ yā kè é kεε daaare.

16 Eé yā o gbẽnɔ̄nε n̄ ḡεε ũ, eégɔ̄ dε n̄ légbækpari ũ, négɔ̄ dene lán Luda bà.

17 N̄ gò kè sé ñgɔ̄ kūna n̄ sèedanɔ̄ keo.

Musa earana Igipiti

¹⁸ Musa tà a anzure Yetoro kiia à bène: Ñ ma gba zé mà tá ma gbénɔ̄ kiia Igipiti, mà e tó aɔ̄ kpé kú wèndio ai tia. Yetoro bène: Ñ pita aafia.

¹⁹ Àe sɔ̄ Dii gñake à bè Musanɛ Midiā bùsun: Ñ fée ñ tá Igipiti, zaakɛ gbẽ kè aɔ̄e n wëtëe wà n dë yãanɔ̄ gàga ñ píngi.

²⁰ Ben Musa a naɔ̄ sè kɔ̄n a négɔ̄gbénɔ̄ à ñ dí zaakia, à lìara èe taa Igipiti à Luda gò pì kūna.

²¹ Ben Dii bène: Tó n ka Igipiti, ñ dabuyã kè ma à gbáa kpàmmaanɔ̄ ke Fili'auna aë píngi. Mɔde mé à kùgbää kū, eé gí gbénɔ̄ gbarézi.

²² Ñ one mamɔma Dii ma bè, Isaraili boriin ma daudu ū,

²³ ben ma bène à ma daudu gbaré à gá dɔnzi këmɛ. Lán à gí à gbarézi nà, mé à daudu dë sa.

²⁴ Zé guu Musa e ii gukea, ben Dii à lè gwe à yezi à à dë.

²⁵ Ben Zipora gbè fée sè à a né bångu kèo à a gɛfɔ̄ nà Musa gbáa à bè: Yäpuramɛ, ñ dëmɛ gɔ̄ arudee ū.

²⁶ Bångukɛna beee yãnzin à bène gɔ̄ arudeezi. Ben Dii Musa tò.

²⁷ Dii bè Arunane: Ñ gá da Musalɛ gbáan. Ben à gáà à lè Luda kpiii kiia, à lé pè à gasua.

²⁸ Musa yã kè Dii a zĩ à oo tɔ̄kɛ Arunane kɔ̄n sèeda kè à bène à kɛɛnɔ̄.

²⁹ Ben Musa kɔ̄n Arunao tà Igipiti aɔ̄ Isaraili gbénsinɔ̄ kàkɔ̄.

³⁰ Aruna yã kè Dii ò Musanɛ tɔ̄kɛníne ñ píngi, ben Musa dabuyã pìnɔ̄ kè Isarailinɔ̄ wáa.

³¹ Aɔ̄ yã pì sì. Kè aɔ̄ mà Dii bé à mò ñ gwa à ñ yã'ɔ̄amma è, ben aɔ̄ kùe wà dɔnzi kène.

5

Musa kɔn Arunao gana Fili'auna aεz̄i

¹ Beee gb̄era Musa kɔn Arunao ḡà wà Fili'auna lè aɔ̄ bène: Yā k̄è Dii Isarailinɔ Ludaan òn ȳe. À b̄è n̄ a gb̄enɔ gbarε aɔ̄ gá zibaa keare gbáan.

² Fili'auna wènla à b̄è: Dén Dii ū k̄è mà à yā ma mà Isarailinɔ gbarεε? Má Dii dɔro. Mé Isarailinɔ gbarero.

³ Ben aɔ̄ bène: Eberunɔ Luda bé à b̄ò à m̄wazi. N̄ wa gba zé wà gá wà gurɔ aagɔɔ k̄e gbáan wà saa o Dii wa Luda p̄ia, le àton gyāa káwaguro kes̄ z̄i.

⁴ Ben Igipiti kína p̄i b̄è Musa kɔn Arunaone: À k̄è dia á tò gb̄enɔ làakari e goo n̄ z̄ia? À sɔkpa a z̄ia.

⁵ Ben à èara à b̄è: K̄e gb̄enɔ pari k̄u sa, ben á yezi aɔ̄ kámma bo kɔn n̄ z̄ioó?

⁶ Z̄i beeee Fili'auna yā d̄iε Isaraili wéetāmmarinɔne kɔn n̄ dɔn'aedeeno à b̄è:

⁷ Àton s̄eburu kpármma aɔ̄ kúnku bɔo lán eè kε nà yā dɔro. Aɔ̄ gá wà n̄ p̄o k̄e n̄ z̄inda.

⁸ M̄de aɔ̄ kúnku bɔ lán aɔ̄è bɔ nà yā lén. Àton lagoónnero, zaake meadeenɔm̄e. Beee yānzi aɔ̄ wiii ègɔ dɔ, aɔ̄oe bee wà yezi wà gá saa o n̄ Ludaazi.

⁹ À z̄i kaaraíne le aɔ̄ton īampakii e aɔ̄ làakari kpá egeyānɔa dɔro.

¹⁰ Ben aɔ̄ wéetāmmari p̄inɔ kɔn n̄ dɔn'aedeeno m̄ò aɔ̄ bène: Fili'auna b̄è wàton s̄eburu kpáawa dɔro.

¹¹ À gá à w̄ete a z̄inda guu k̄e é en. Baa kɔn beeee wé z̄i lagoorero, baa fété.

¹² Ben aɔ̄ fâakɔa wà ḡà Igipiti gu píngi s̄è k̄e s̄eburu ū.

13 Añ wéetämmari pìnc ègõ nakõrreemma lán guu e dco nà, le añ zíne lán añè ne nà gurco kë wèe sèburu kpaamma.

14 Wà gbëna kë Isaraili dɔn'aedee kë añ wéetämmarinco dìenone wà bénne: À kë dia ée kúnu bɔ gbää ke gïa à kà lán wà a lé dìeare nà yároo?

15 Ben Isaraili dɔn'aedeeno gïa wà wii lè Fili'aunaa wà bë: À kë dia née këe wamowa n zòblerinone lëe?

16 Wèe sèburu kpaawa dɔro, ben wèe bee wà kúnu bɔ. Wèe wa gbëe, mɔde n gbëno bé wà taari vñ.

17 Ben à bë: Mæadeenon a ù. Len á de le! Beee yänzi eègõ bee é gá saa o Diiazi.

18 À gá zíi ke. Weé sèburu kpáawa dɔro, baa kõn beeeno é kúnu bɔ lán wà dàare nà lémme.

19 Kë wà ò Isaraili dɔn'aedeeno añton gurco doo kúnkubona lagoro, añ dì kë wà yã è sa.

20 Kë añ bò Fili'auna kiia, añ dàkõre kõn Musao kõn Arunao, añce n dâa,

21 ben añ bénne: Dii a yã gwa à yákpaæ këao, zaake á tò Fili'auna kõn a gbëno ye wa kâziro. A wa dëna gbää kpàmman gwe.

22 Ben Musa liara à gïa à bë Diine: Dii, bóyänzi n ña dà gbë pìnc? Beee yänzin n ma zízi?

23 Zaa gurco kë ma gaa ma yã ò Fili'aunane kõn n tóo, ben èe ña da n gbënoa, ben née n bɔ sɔro né!

6

Dii légbëna Musané Isarailino misina yá musu

¹ Ben Dii bène: Né yã kè mé ke Fili'aunane e tia. Eé ñ gbaré ma gbāa bíta yānzi. Eé pé́mma a bùsun ma gbāa bíta yānzi.

² Ben Luda èara à yã ò Musané à bë: Mámbe Dii ũ,

³ ma bɔ ma mɔ Ibraï kɔn Isaakuo kɔn Yakubuozi Luda Gbāapingide ũ, mɔde aɔ̄e ma dɔ ma tó Di-iaro.

⁴ Ma bà kúnyo, ma bë mé Kanaa bùsu kè aɔ̄ kú à guu gbẽ zìtɔ ũ kpármma.

⁵ Ma Isarailinɔ mbona mà aɔ zɔblena Igipitincne yānzi, ben ma bà kè kúnyo pì yã e sāmaguro.

⁶ Beee yānzi ñ o Isarailincne kè mámbe Dii ũ. Mé a bɔ zĩ gbāaa kè Igipitincà dàaree guu, mé a bɔ zɔbleen. Mé yākpaε kέnyo mà a bɔ kɔn ma gàsā gbāaao.

⁷ Mé a sé ma gbēnɔ ũ, mègɔ dε a Luda ũ, égɔ dɔ kè mámbe Dii a Luda kè à a bɔ Igipiti zĩ gbāaa guu ũ.

⁸ Mé gáao bùsu kè ma à lé gbɛ Ibraïncne kɔn Isaakuo kɔn Yakubuo guu. Mé a gba àgɔ vĩ. Mámbe Dii ũ.

⁹ Musa yã pì ò Isarailincne, mɔde aɔ̄e à yã maro kè zɔzĩ pāsĩ ñ mè yò yānzi.

¹⁰ Ben Dii ò Musané à bë:

¹¹ N gá ñ o Igipiti kí Fili'aunane à Isarailinɔ gbaré aɔ̄ bɔe a bùsun.

¹² Ben Musa wè Diila à bë: Lán Isarailinɔ è ma yã maro nà, mamɔma kè ma lé tiisi, dian Fili'auna é ma yã ma nà?

Musa kɔn Arunao bori bɔzia

¹³ Dii yã ò Musané kɔn Arunao Isarailinɔ yã musu kɔn Igipiti kínao, à òníne aɔ̄ bɔe kɔn Isarailinɔ Igipiti.

14 Aጀ bori uabede káakunɔ́ tón yè. Isaraili daudu Rubeni négɔgbénɔ́n yè: Anɔku, Palu, Ezerɔnu, Kaami. Rubeni boriinɔ́n gwe danedane.

15 Simeɔ́ négɔgbénɔ́n yè: Yemueli, Yami, Oada, Yakɔ́, Zoa kɔ́n Kanaa nɔgbɛ́ né Soluo. Simeɔ́ boriinɔ́n gwe danedane.

16 Levi négɔgbénɔ́ tón yè aጀ boriinɔ́a: Gesɔnu, Koa, Merari. Levi kɛ́ wɛ́ baswεedo akuri aweeɛswεɛplaame.

17 Gesɔnu négɔgbénɔ́n yè aጀ boriinɔ́a danedane: Libini kɔ́n Simeio.

18 Koa négɔgbénɔ́ tón yè: Amlamu, Iza, Eblɔnu, Uzieli. Koa kɛ́ wɛ́ baswεedo akuri awee'aagɔ́mɛ.

19 Merari négɔgbénɔ́n Mali kɔ́n Musio ũ. Levi boriinɔ́n gwe danedane.

20 Amlamu a dasɔ́ Yɔkebedi sè nɔɔ ũ, ben à Aruna kɔ́n Musao io. Amlamu kɛ́ wɛ́ baswεedo akuri aweeɛswεɛplaame.

21 Iza négɔgbénɔ́n Kora kɔ́n Nefegio kɔ́n Zikirio ũ.

22 Uzieli négɔgbénɔ́n Misaili kɔ́n Elezafão kɔ́n Sitirio ũ.

23 Aruna Aminadabu né Eliseba, Nasɔ́ dãre sè nɔɔ ũ, ben à Nadabu kɔ́n Abiuo kɔ́n Eleazao kɔ́n Itamao io.

24 Kora négɔgbénɔ́n Asi kɔ́n Elekanao kɔ́n Abiasafao ũ. Kora boriinɔ́n gwe danedane.

25 Aruna né Eleaza Putieli nénɔgbénɔ́ doke sè nɔɔ ũ, ben à Fineasi io. Levi bori uabede káakunɔ́n gwe danedane.

26 Aruna kɔ́n Musa kɛ́ Dii òníne aጀ Isarailinɔ́ bɔ́e Igipiti gáli kɔ́n gálion gwe.

27 Aጀpinɔ́ bé wà yã ò Igipiti kí Fili'aunane le aጀ Isarailinɔ́ bɔ́e Igipiti.

- ²⁸ Kè Dii yã ò Musanë Igipiti,
²⁹ à bè ambe Dii ũ, yã kè ée oonen à o Fili'aunane
 píngi.
³⁰ Ben Musa bène a lé tìisi, dian Fili'auna é a yã
 ma nà?

7

Kisia mèn kuri zïna Igipitia

- ¹ Ben Dii bè Musanë: N gwa! Ma n kè lán ma bà
 Fili'aunane, bensõ n v̄li Aruna de n légbekpari ũ.
² N yã kè má ònné píngi o n v̄li Arunane, eé o
 Fili'aunane à Isarailinõ gbaré aõ bœ a bùsun.
³ Baa kõn beeéo mé à kùgbää kū. Mé sèedanõ kõn
 dabuyanõ kè Igipiti pari,
⁴ mode Fili'auna é a yã maro. Mé o tõ Igipitia
 mà yâkpaé keñyo pâsîpâsî, mé bœ kõn ma zìkpé
 Isarailinõ.
⁵ Tó ma bœ ma ghâaao Igipitia, mé Isarailinõ bœn,
 Igipitinõ é dõ sa kè mâmbe Dii ũ.
⁶ Ben Musa kõn Arunao kè lán Dii òníne nà.
⁷ Gurõo kè aõ yã ò Fili'aunane, Musa kuu wè
 basiigõ, Aruna sõ wè basiigõ awee'aagõ.
⁸ Ben Dii bè Musanë kõn Arunao:
⁹ Tó Fili'auna dabuyã gbèkamma, ñ o Arunane à
 a gò sé à pâe à ae, eé li mlè ũ.
¹⁰ Kè Musa kõn Arunao gâa Fili'auna kiia, aõo kè
 lán Dii òníne nà. Aruna a gò sè à pâe Fili'auna kõn a
 ibano ae, ben à li mlè ũ.
¹¹ Ben Fili'auna Igipiti wéezérinõ kõn õzédeenõ
 sìsi, ben aõ dabuyã dõnkõ pìno kè se ñ õzédekeee guu.
¹² Kè aõ baade a gò pâe, ben aõ gò pìno li mlènõ ũ,
 ben Aruna gò ñ pónõ mòmõ.

13 Fili'auna swā gbāa, èe n̄ yā maro lán Dii ò nà.

Ínɔ lina aru ü

14 Dii bè Musanɛ: Fili'auna kù gbāa à gì gbẽnɔ gbarɛzi.

15 N̄ gá n̄ à le zia kɔngɔ gurɔɔ kè èe gaa swaazi. N̄gɔ à dāa Nili saɛ gwe. N̄gɔ n̄ gò kè lì mlẽ ūu pì kūna.

16 N̄ bene mamɔma Dii Eberunɔ Luda ma n̄ zĩa, n̄ òne à ma gbẽnɔ gbarɛ aɔ̄ gá dɔnzi kɛmɛ gbáan, mɔde ai tia à ḡimazi.

17 Mamɔma Dii ma bè, yā kè eé tó àgɔ dɔ̄ kè mámbe Dii ūun yɛ. Tó n̄ Nili í lè kɔn gò kè n̄ kūnao, eé li aru ū.

18 Kpɔ̄ kè aɔ̄ kú í pì guunɔ é gaga, Nili í é gūu sɔ̄, Igipitinɔ é fua wà mi.

19 Ben Dii èara à bè Musanɛ: N̄ o Arunanɛ à a gò sé à dɔ̄ Igipiti ínɔla, aɔ̄ swaano kɔn n̄ swa'ɔnɛnɔ kɔn n̄ íbɔkiinɔ kɔn n̄ íkakiinɔ píngi é gɔ̄ aru ū. Aru égɔ̄ dagula Igipiti, baa kpẽnɔ kɔn orozā guunɔ.

20 Ben Musa kɔn Arunao kè lán Dii ònne nà. Aruna a gò pì sɛ, à Nili í lèo Fili'auna kɔn a ibanɔ wáa, ben í pì gɔ̄ aru ū píngi.

21 Kpɔ̄ kè aɔ̄ kú à guunɔ ḡaga, ben Nili í pì gūu sɔ̄, Igipitinɔ fùa wà mi. Aru dagula Igipiti.

22 Igipiti ɛzẽdeenɔɔ kè le se n̄ ɛzẽdekɛɛ guu, ben Fili'auna kùgbāa kù, èe n̄ yā maro lán Dii ò nà.

23 Fili'auna liara à tà a bɛ, èe yā pì da sero.

24 Igipitinɔ íbɔkii yɔ̄yɔ̄ Nili baa le wà í mi, zaake aɔ̄e fɔ̄ wà swada í mìro.

25 À kuu le ai gurɔ swɛɛplaamɛ Dii Nili lena gbera.

8

Blònɔ dagulana

¹ Ben Dii bè Musanε: N̄ gá ñ o Fili'aunane, mamɔma Dii ma bè à ma gbẽnɔ gbare aɔ̄ gá dɔ̄nzi kεmε.

² Tó à gì n̄ gbarezi sɔ̄, mé tó blònɔ da à bùsu gu píngila.

³ Blònɔ é Nili pa ai aɔ̄ bikū baa, aɔ̄é gẽ à ua guu ai à kpén, aɔ̄é didi à gádoa. Aɔ̄é gẽ à ibanɔ uanɔ guu kɔ̄n à gbẽnɔ uanɔ. Aɔ̄é ká à klinɔ kɔ̄n à góñɔ guu.

⁴ Blònɔ é didia kɔ̄n à gbẽnɔ kɔ̄n à ibanɔ n̄ píngi.

⁵ Dii èara à bè Musanε: N̄ o Arunane à a gò sé à dɔ̄ swaanla kɔ̄n swa'ɔñenɔ kɔ̄n íbɔkiinɔ, blònɔ é da Igipiti bùsula.

⁶ Kè Aruna a gò dò Igipiti ínɔla, ben blònɔ bòe wà dà bùsu pìla.

⁷ Ben ẽzédee pìnɔɔ kè le se n̄ ẽzédekeε guu, aɔ̄ò tò blònɔ dà Igipitila.

⁸ Ben Fili'auna Musa kɔ̄n Arunao sìsi à bè: À agbaa kpá Diine à blònɔ kẽma kɔ̄n ma gbẽnɔ, mé a gbẽnɔ gbare aɔ̄ gá saa oa.

⁹ Ben Musa bè Fili'aunane: N̄ gurɔɔ diemε mà agbaa kpánne Diine kɔ̄n n̄ ibanɔ kɔ̄n n̄ gbẽnɔ, le à blònɔ kẽmma kɔ̄n n̄ uanɔ aɔ̄égɔ kú swaazi ado.

¹⁰ Fili'auna bè: Zia. Ben Musa bè: Eé kε lán n̄ ò nà le ñgɔ dɔ̄ kè gbékée dε lán Dii wa Luda bàro.

¹¹ Blònɔ é kẽmma kɔ̄n n̄ uanɔ kɔ̄n n̄ ibanɔ kɔ̄n n̄ gbẽnɔ aɔ̄égɔ kú swaazi ado.

¹² Kè Musa kɔ̄n Arunao gù Fili'auna kiia, Musa wéε kè Diia blò kè aɔ̄ dà Fili'aunalaanc yã musu.

¹³ Dii Musa wéεkεe sì, ben blònɔ gàga kpénɔ guu kɔ̄n uanɔ kɔ̄n buraanɔ.

¹⁴ Wà n̄ kákakɔ̄a, ben bùsu gũu sɔ̄ píngi.

¹⁵ Kè Fili'auna è à kè sà̄, à swã kpé gbāa, ben à gī Musa kɔ̄n Arunao yã mazi lán Dii ò nà.

Gai dagulana

¹⁶ Dii bè Musanε: N̄ o Arunane à a gò sé, à tɔ̄te léo, bùsuti é li gâi ū Igipiti gu píngia.

¹⁷ Ben aɔ̄ kè le. Aruna a gò sè à tɔ̄te lèo, ben bùsuti lì gãinɔ̄ ū, aɔ̄ dà gbënteenɔ̄la kɔ̄n nòbɔ̄nɔ̄. Igipiti bùsuti lì gãinɔ̄ ū píngi.

¹⁸ Ezëdeenɔ̄ yɔ̄ wà gwà se n̄ ezëdekεε guu, ben aɔ̄ fùa. Gãinɔ̄ dà gbënteenɔ̄la kɔ̄n nòbɔ̄nɔ̄.

¹⁹ Ben ezëdeenɔ̄ bè Fili'aunane: Luda ɔgbεmε. Mɔ̄de Fili'auna swã kpé gbāa, à gī n̄ yã mazi lán Dii ò nà.

Ifiñɔ̄ dagulana

²⁰ Dii bè Musanε: N̄ fεε kɔ̄ngɔ̄ idε'ide n̄ gá n̄ Fili'auna le gurɔ̄ kè èe gaa swaazi, n̄ onε mamɔ̄ma Dii ma bè, à ma gbẽnɔ̄ gbare aɔ̄ gá dɔ̄nzi kεmε.

²¹ Tó à gī n̄ gbarezi, mé ifiñɔ̄ daàla kɔ̄n à ibanɔ̄ kɔ̄n à gbẽnɔ̄ kɔ̄n à kpénō. Igipiti kpénō é pa kɔ̄n ifiñɔ̄, baa tɔ̄te aɔ̄é daàla.

²² Gurɔ̄ beeaa mé Gosẽ bùsu guu kè ma gbẽnɔ̄ kún tó ado. Gwen ifiñɔ̄ é dan gularo, le àgɔ̄ dɔ̄ kè mámbe Dii ū à bùsun.

²³ Mé ma gbẽnɔ̄ dɔ̄kɔ̄zi kɔ̄n à gbẽnɔ̄. Zian sèeda pì é kε.

²⁴ Ben Dii kè le. Ifiñɔ̄ kà Fili'auna ua guu kɔ̄n à ibanɔ̄ uanɔ̄. Igipiti yàka píngi ifiñɔ̄ yânzi.

²⁵ Ben Fili'auna Musa kɔ̄n Arunao sìsi à bè: À gá saa o a Luda bùsu kèn.

²⁶ Ben Musa bène: Eé sí kε wà ke lero, zaake pó kè wé saa oo Dii wa Luda pì de Igipitinɔ̄ne tè ūmε. Tó

wa saa ò kɔn pó kè dέnne tɛ́ ūuo n̄ wáa, aɔé wa pápa gbèo wà wa dέderoo?

²⁷ Wé táa o gbáan gurɔ aagɔmε, wé gbasa wà saa o Dii wa Ludaan lán à òwe nà.

²⁸ Ben Fili'auna bè: Mé a gbarε à gá saa o Dii a Ludaan gbáan, mɔde àton gá záro. À agbaa kpáne mε sa.

²⁹ Musa bène: Tó ma ta, mé agbaa kpáne, eé ifíinɔ kẽmma zia kɔn n̄ ibanɔ kɔn n̄ gbénɔ. Mɔde ñton mɔnafiki kε dɔro. Ñ tó gbénɔ gá saa o Diia.

³⁰ Kè Musa bò Fili'auna kiia, à agbaa kpáne Diine.

³¹ Dii à wéekε sì, ben ifíinɔ kè Fili'aunaa kɔn a ibanɔ kɔn a gbénɔ. Èe gɔ gukearo, baa mèn do.

³² Mɔde Fili'auna swā kpé gbāa ai tia, à gí n̄ gbarεzi.

9

Pókádeenɔ gagana

¹ Dii bè Musane: Ñ gá ñ Fili'auna le ñ onε Dii Eberunɔ Luda bè à ma gbénɔ gbarε aɔ gá dɔnzi kεmε.

² Tó à gí n̄ gbarεzi, tó à kpé n̄ kúna ai tia,

³ mε o tɔ à pókádeenɔa bura. Mé gagyā pãsĩ ká à sɔnɔn kɔn à zaakinɔ kɔn à lakuminɔ kɔn à zùnɔ kɔn à sãanɔ kɔn à blénɔ.

⁴ Mé Isaraili pókádeenɔ dɔkɔzi kɔn Igipitínɔ pónɔ. Isarailinɔ pókádeenɔ ke é garo.

⁵ Mamɔma Dii ma à gurɔ dìe. Zian mε beee kε bùsu kèn.

⁶ Kè guu dò, ben Dii kè le. Igipitínɔ pókádeenɔ gága píngi, mɔde Isarailinɔ pókádeenɔ kee e garo.

⁷ Fili'auna yã kè kè pì gbèka, à mà Isarailinɔ pókădeensɔ kee e garo, mode à swã kpé gbãa, à gì gbẽ pìnɔ gbarəzi.

Bògǔ kana Igipitinoñ

⁸ Dii bè Musanɛ kɔn Arunao: À mòdakpe túbu kɔ ñkū doodo, Musa fã Fili'auna ae.

⁹ Eé da Igipiti bùsula píngi lán lutẽ bà, eé ká gbënteenɔn kɔn nòbɔnɔ bògii û gu píngia.

¹⁰ Ben aɔ mòdakpe túbu sèe aɔ gàao Fili'auna kiiia. Kè Musa túbu pì fà musu, ben à kà gbënteenɔn kɔn nòbɔnɔ bògii û.

¹¹ Ezédeenɔ e fɔ wà gàa Musa kiiaro bògii pìnɔ yänzi, zaake à dàrla kɔn Igipitino ñ píngi.

¹² Ben Dii Fili'auna kù kè gbãa lán à ò Musanɛ nà, ben à gì ñ yã mazi.

Lougbe mana

¹³ Dii bè Musanɛ: N̄ fee kɔngɔ idε'ide ñ gá ñ Fili'auna le, ñ one mamɔma Dii Eberunɔ Luda ma bè à ma gbënɔ gbaré aɔ gá dɔnzi kɛmɛ.

¹⁴ Tia sa mé yã pásí píngi daàla kɔn a ìbanɔ kɔn à gbënɔ, le àgɔ dɔ kè anduna guu píngi gbékéé dε lán ma báro.

¹⁵ Zaake té ma o tòm̄ma ma gagyãa kàngu yã, le àpi kɔn a gbënɔ yàa anduna guu.

¹⁶ Ma à kà kpatan le mà a gbääa odoane, wà ma té kpá anduna guu píngi.

¹⁷ Lán èe a zindà see lezí dε ma gbënɔla nà ai tia, èe ñ gbarero,

¹⁸ zia mɔndaa'i mé té lougbe pásí ma maamaa, lougbe kè a taka e ma Igipiti zikiro zaa lán wà à kàe nà ai mɔna gbääa.

¹⁹ Ñ one à gbẽnɔ zĩ aɔ à pókădeenɔ kɔn pó kè à vĩ buraañɔ sée wà kákà kpén píngi. Gbẽnteenɔ kɔn pó kè aɔ kú bàazinɔ, tó wée gẽ́nyo kpénlo, lougbé é maámma aɔé gagamɛ.

²⁰ Fili'auna ìba kenɔ vĩa kè Dii yãne, aɔ n̄ zĩkerinɔ kɔn n̄ pókădeenɔ kákà kpén.

²¹ Mɔde gbẽ kè aɔe Dii yã daroonɔ n̄ zĩkerinɔ kɔn n̄ pókădeenɔ tò bàazi.

²² Ben Dii bè Musanɛ: Ñ o sé musu, lougbé é ma gbẽnteenɔ kɔn pókădeenɔ kɔn buru pónɔa Igipiti bùsu gu píngia.

²³ Kè Musa a gó dò musu, Dii tò lou e pütaa èe maa kɔn gbèo èe pii, ben laa e peee tɔɔtea. Dii tò lougbé mà Igipitinɔla.

²⁴ Lougbé e maa, lou e pii. Lougbé pì pásí. Zaa lán Igipiti bùsu kuu nà, lou beee taká e ma zikiro.

²⁵ Lougbé pì pó kè kú bàazi Igipiti bùsu guunɔ ásarú kè píngi, gbẽnteenɔ kɔn pókădeenɔ kɔn buru pónɔ píngi. À sète línc è'e píngi.

²⁶ Gosẽ bùsu guu kè Isarailinɔ kúnn lougbé pì e kánlo ado.

²⁷ Fili'auna Musa kɔn Arunao sisi à bẽ́nɛ: Tia sa ma durun kè. Dii yã bé à nna, mapi kɔn ma gbẽnɔ taarideenɔn wa ũ.

²⁸ À agbaa kpáne. Lapatana kɔn lougbé kèkiio mò le. Mé a gbaré sa, mé giare dɔro.

²⁹ Musa bène: Tó ma bɔ wéte kpεε, mé ma ɔɔnɔ dɔ Dii kúkiia, lapatana é zε, lougbé é yãa, le ñgɔ dɔ kè tɔɔte né Dii pómɛ.

³⁰ Mɔde má dɔ kè mpi kɔn n̄ ibanɔ, ée vĩa kεe Dii Ludanero ai tia.

³¹ Nagã kɔn gbadoo yàka, zaakɛ nagãa gĩakɛ à pià, gbado mɔree bò.

³² Ése kōn weaao e yakaro kē aōè ma zāa yānzi.

³³ Musa bò Fili'auna kiia à gāa wéte kpeee à a cōnō dò Dii kúkiia, ben lapatana kōn lougbəo zè, lou e ma doro.

³⁴ Kē Fili'auna è lou kōn lougbəo kōn lapatanao zè, ben à kpé èe durun kee, à swā kpé gbāa, àpi kōn a ibanɔ.

³⁵ À kù kpé gbāa à gi Isarailinɔ gbarεzi lán Ludaa dà Musane à òne nà.

10

Suténɔ dagulana

¹ Dii bè Musane: N gá Fili'auna kiia, zaake ma à kùgbāa kù kōn à ibanɔ, le mà a dabuyā kēkiinɔ ke n té,

² le n e n o n nénonē kōn n dionɔ lán ma wéé tā Igipitina nà kōn dabuyā kē má kē n téno, àgɔ dɔ kē māmbe Dii ũ.

³ Ben Musa kōn Arunao gāa wà bè Fili'aunane: Dii Eberunɔ Luda bè négɔ kuu misiенаare sai ai bɔremε? N a gbénɔ gbarε aō gá dɔnzi keare.

⁴ Tó n gi n gbarεzi, zia eé suténɔ ká n bùsun.

⁵ Aōé da tɔtela, weé guu ero. Aōé lée pō kē gōnnε lougbε gberaano kōn líno píngi.

⁶ Aōé pa n kpénɔ guu kōn n ibanɔ pónɔ kōn Igipitina pónɔ píngi. N deno kōn n dezino e à takia e zikiro zaa gurɔɔ kē aō vèe bùsu kēn ai mōna gbāa. Ben Musa liara à bò Fili'auna kiia.

⁷ Fili'auna ibanɔ bène: Gbē pínɔ égɔ móñzi kpaawazi le ai bɔremε? N gbē pínɔ gbarε aō gá dɔnzi ke Dii n Ludane. N dɔ kē Igipiti kàateroo?

8 Ben wà èara wà sù kõn Musao kõn Arunao Fili'auna kiia, à bëíne: À gá dõnzi ke Dii a Ludane. A déno bé wé gáa?

9 Musa wèàla à bë: Né fété gbënsi. Wé gá wa píngime kõn wa néggbëñø kõn wa nénogbëñø kõn wa sãanø kõn wa blèñø kõn wa zùñø, zaake Dii zibaan wée gaa ke.

10 Ben à bëíne: Tó ma a gbarë kõn a nögbëñø kõn a néñø a píngi, ásarumë, Dii a bo! À làakari ke! Ée wëtëe à fëmaomë.

11 Auo! A gëgbëñø bé wé gá dõnzi ke Diine, zaake len á gbèka le. Ben wà përnma Fili'auna aezí.

12 Dii bë Musane: Ñ n ñ dø Igipiti bùsula, sutëñø é ká wà sè kõn lá kè bòe lougbe gberaano ble píngi.

13 Kè Musa a gó dò Igipitila, Dii bò kõn ïao çfantëbœ kpa, èe paa bùsu pià fãantë kõn gwääviø zena sai. Ke guu dò, çfantëbœ ïa pi sù kõn sutëñø.

14 Ben sutë pìñø mò wà dà Igipiti bùsula píngi. Añ pari de à yã pónola, à taká é ke ziki doro.

15 Añ dà tɔ̄telø gu píngi, ben tɔ̄te sia kù. Añ sè kõn lánø kõn líbëe kè bò lougbe gberaano blè píngi. Sè kõn láo kú Igipiti bùsun doro.

16 Gwe gô Fili'auna Musa kõn Arunao sìsi à bë: Ma durun kè Dii a Ludane kõn apino.

17 À sùu gën doo këkii këme kõn ma durun-o à agbaa kpáme Dii a Ludane à gagana këkii këma.

18 Kè à bò Fili'auna kiia, à agbaa kpà Diine.

19 Ben Dii bò kõn ïa gbääao çfantëgëkpén kpa, à mò à sutëñø sèe à kà Isia Tëaan. Baa sutë mèn doo e gô Igipiti doro.

20 Môde Dii Fili'auna kù kè gbää, ben à gi Isarailinø gbarëzi.

Gusia dana Igipitila

²¹ Dii bè Musane: N̄ o sé musu, gusiaa kè weé fɔ wà o kea é da Igipitila.

²² Kè Musa a oo dò musu, ben gusia níginigi dà Igipiti gu píngia ai guró aagɔ̄.

²³ Wè kɔ ero, gbẽkee e gu a gbènlo ai guró aagɔ̄ pìa. Mɔde gupuraa kú guu kè Isarailinɔ kún píngi.

²⁴ Ben Fili'auna Musa sìsi à bè: À gá dɔnzi kε Diine kɔn a nɔgbɛnɔ kɔn a néñɔ a píngi, mɔde à a sãanɔ kɔn a blènɔ kɔn a zùnɔ tó.

²⁵ Musa bè: N̄ tó wàgɔ wa sa'opɔnɔ kɔn sa'opɔ kè wè ká téñ à té kũnɔ kũna, le wà è wà Dii wa Luda gbägbäo.

²⁶ Séto wà gá kɔn wa pókâdeenɔ, baa mèn doo é gɔ̄ro, zaake aɔ̄ téñ wé sa'opɔnɔ bɔn wà Dii wa Luda gbägbäo. Le wà kpé wà ká gwe, wá dɔ pɔ kè wé sé wà saa ooa gñaro.

²⁷ Dii Fili'auna kùgbää kù, èe we à n̄ gbarero.

²⁸ Fili'auna bè Musane: N̄ gu ma ae! Nton tó wa wéé ke siigɔ dɔro. Zí kè wa wéé sìkɔle, n game.

²⁹ Ben Musa bè: Lán n̄ ò nà, n̄ wéé simale dɔro.

11

Igipiti daudunɔ gagana yā

¹ Àe sɔ Dii gñake à bè Musane: Mé ū da Fili'aunaa kɔn Igipiti bùsuo gèn do dɔ, eé gbasa à a gbarε. Tó èe a gbarεε, eé péawame!

² N̄ o gbènɔne aɔ̄ baade gɔgbɛ kɔn nɔgbɛo kondogi pónɔ kɔn vura pónɔ gbeka a Igipiti gbẽdaaaa.

³ Mé tó Isarailinɔ ke Igipitinɔ nna. Musa sɔ ègɔ bèε vĩ Igipiti guu Fili'auna ibanɔne kɔn a gbènɔ.

⁴ Ben Musa bè Fili'aunane: Dii bè gwāavī lezāndo é ba Igipiti bùsula,

⁵ Igipiti daudunçé gaga ní píngi sena zaa Fili'auna kè vēena kpatan néa ai à gáa pé nɔgbé zikéri kè aṣè wísi lónç néa kōn pókáde nékya káakunç ní píngi.

⁶ Weé sósobi ó gbāaa dɔ Igipiti gu píngia, à taka e kè yáro, eé kè ziki dɔro.

⁷ Mòde Isarailinç té baa gbé é gbon ke gbëntee ke pókádeeearo, lè ñgɔ dɔ kè Dii Igipitinc dɔkɔzi kōn Isarailinç.

⁸ N ìba kèkiinç é mó ma kiia ní píngi aṣé kúemé, aṣé be mà gá kōn ma gbëncó ní píngi. Beee gbéra sa mé gá. Ben Musa bò Fili'auna kiia kōn pɔfè bítao.

⁹ Dii bè Musané yā: Fili'auna é n yā maro, lè ma dabuyákénanc e à pari kū Igipiti.

¹⁰ Musa kōn Arunao dabuyā pìnc kè Fili'auna aë píngi, ben Dii à kùgbāa kù. À gí Isarailinç gbarézi aṣ bɔ a bùsun.

12

Banla zibaa

¹ Dii yā ò Musané kōn Arunao Igipiti à bè:

² Mɔɔ kèkii égɔ dëare mɔ káaku ū wè kōn wè.

³ À o Isarailinç ní píngi, mɔɔ kèki gurɔ kuridee zí aṣé sãa bɔbɔ mèn doodo uale kōn ualeo píngi.

⁴ Tó ua gbëncó parii e ká aṣ sã mèn doo só sɔro, aṣ kpaate kōn ua kè aṣɔ kú kɔ saeo à gbëncó lén, lè a kpaaa tón gɔro yánzi.

⁵ À sâkaró ke blèkoffi né bɔrɔ kè see vîroo bɔ.

⁶ Isarailinç píngi, baade a pó gwa ai mɔɔ kèki gurɔ gëro dosaidee zí. Uusien weé dë,

7 weé à aru ma kpé kè weé à nòbɔ són kpεεle gùnɔa ɔplazi kɔn ɔzεzio kɔn musuo.

8 Gwāavī dɔnkɔ pìa weé nòbɔ pì kpá téa, weé só kɔn buredi sésε'ɛzɛsaio kɔn lá kyākyāo.

9 Àton só búsu ke fùfukεnaro. À kpá téa kɔn a mìo kɔn a gbánɔ kɔn a póguunɔ.

10 Àton tó guu dɔ à kpaaaaro. Tó à kpaaa gɔ, à kpáta à té kū.

11 Tó ée soo, à asaa dɔawa à kyatee kpá, a gò gɔ nana a ɔzī. À só kpakpaa, zaake Dii Banla sa'opɔmε.

12 Gwāavī pìa mé ba Igipitila mà daudunɔ dεdε bùsu pì gu píngia kɔn pókādε nékyia káakunɔ ní píngi, mé wí da Igipiti tāanɔa. Mámbe Dii ū.

13 Aru pì égɔ dε sèeda ū kpé kè á kú à guunɔa. Tó mée ɔ tɔɔ Igipitinɔa, tó ma aru pì è, mé gεala, gagana pì é a lero.

14 À gurɔ pì diε ma zibaa gurɔ ū dɔngu yānzi, àgɔ zibaa pì keε kεatokɔnεpɔ ū ai a boriiia.

Buredi Sésε'ɛzɛsai zibaa

15 Gurɔ swεεplaaa guu à buredi sésε'ɛzɛsai só. À gurɔ káakudee zī à buredisεsε'ɛzε kè kú a kpé guunɔ kwéε, zaake gbε kè pósεsεna sò gurɔ swεεplaaa pì guu, weé a bɔ Isarailinɔ té wà à dεmε.

16 À gurɔ káakudee zī kɔn à gurɔ swεεplaadeeo à kɔ kakɔ à dɔnzi kεmε. Àton zii ke ke gurɔ mònɔaro, sé póblekεna baade píngine baasiro, à lén gwe.

17 À Buredi Sésε'ɛzɛsai zibaa ke, zaake zī beeεean ma a bɔε Igipiti lán zibaa kεatokɔnεpɔ ū.

18 Mɔ káaku gurɔ gẽro dosaidee zĩ uusie, àgɔ burɛdi sésɛ'ɛzɛsai soo ai à gurɔ baro awɛedodee zĩ uusie.

19 Gurɔ swɛɛplaaa guu burɛdisɛsɛ'ɛzɛ tón gɔ kú a bero, zaake gbɛ kè pósəsəna sò, gbɛ zìtɔn yoo, bɛdeen yoo, weé à bɔ Isarailinɔ té wà à deme.

20 Àton pósəsəna só gurɔ pìaro. Guu kè á kún píngi, àgae burɛdi sésɛ'ɛzɛsai só.

Banla z̄ibaa káaku

21 Musa Isaraili gbɛnsinɔ sìsi ní píngi à bèníne: À gá à ua sã kũ à dɛ Banla z̄ibaakɛpɔ û.

22 À sèsɔvlāa sé à zɔ aru kè kú taa guua à máma a kp̄eele gùa, ɔplazi kɔn ɔzɛzio kɔn à musuo. A gbɛke tón bɔ bàaziro ai guu dɔ.

23 Tó Dii e baa bùsula èe Igipitino dɛdɛɛ, tó à aru è kp̄eele gùnɔa, eé gɛàlamɛ. Eé tó gbɛdɛderi gẽazi à a dɛdɛro.

24 Apinɔ kɔn a borinɔ àgɔ yã pì kũna keatokɔnepɔ û ai a borilia.

25 Tó a gẽ bùsu kè Dii é a gbaan lán à à lé gbɛare nà, àgɔ dɔnziyã pì kũna.

26 Tó a néno dɔnziyã pì mì gbèkaawa,

27 à oíne kè Banla saa kè wè o Diiamɛ, zaake kè à Igipitino dɛdɛ, à gɛ wa Isarailinɔ kp̄ela, èe wa dɛdɛro. Ben gbɛnɔ kùe aɔ dɔnzi kè Diine.

28 Kè aɔ tà, aɔ kè lán Dii ò Musa kɔn Arunaone nà.

Igipiti daudunɔ gagana

29 Gwāavī lezāndo Dii Igipiti daudunɔ dɛdɛ ní píngi, naana zaa Fili'auna kè vɛena kpatan néa ai à gàa pé pisinanɔ néno kɔn pókâde nékyia káakunɔ ní píngi.

30 Fili'auna fée gwāavī kōn a ibānō kōn Igipitino ñ píngi, ben sósobi ó dà Igipitila, zaake ua kee kuu gè sairo.

31 Gwāavīn Fili'auna Musa kōn Arunao sìsi à bénne: À fée kōn Isarailino à bœ ma gbēnō té. À gá dɔnzi ke Diine lán á ò nà.

32 À a blènō kōn a sāanō kōn a zùnō sée lán á ò nà. À gá à sa maaa ome se.

33 Igipitino nàkōrē gbē pìnō a ë bœnne ñ bùsun kpakpaa, zaake a ë bè: Wé gaga wa píngime.

34 Isarailino ñ flawadēnānō kà taanō guu a sésé'ezē sai, a ë n̄ utanō fífia a ë dàda ñ gàn.

35 A ë kè lán Musa òníne nà, a ë kondogi pónō kōn vura pónō kōn pókāsāanō gbèka Igipitino.

36 Dii tò a ë kè kōo nna, ben a ë kpàm̄ma. Leme a ë Igipitino pónō sìm̄ma le.

Isarailino dana zén

37 Isarailino dà zén kèsé, a ë bœ kōn Rameseo a ë tà Sukō. Gōgbēnō gōn bōrō wàa aagōm̄e, nēnō kōn nōgbēnō baasi.

38 Bori zìtōnō tānyo pari dō. Blènō kōn sāanō kōn zùnō parii kè bíta.

39 A ë buredi sésé'ezēsai kè kōn flawadēna kè a ë bō Igipitio. A ë kè sésé'ezē sai, zaake wà pém̄ma Igipiti kāndom̄e. A ë e wà póblee kè wà sè kūsāe ūro.

40 Isarailino kuuna Igipiti kè wè wàa plaa kōn baaakurio.

41 Wè wàa plaa kōn baaakurio pì papana gbera, zibaa pì zin Dii zìkpēe pìnō bœ Igipiti ñ píngi.

42 Gwāavī pì né Dii póm̄e. Isarailino égō a itē kē ai ñ boriiia, zaake gwāavī pìn Dii Isarailino bōna Igipiti itē kè.

Banla zībaa

⁴³ Dii bè Musane kōn Arunao: Banla yā kè má dìen yè. Bori zìtō ke toga à à nòbō sóro,

⁴⁴ mōde zō kè á lù, tó à bàngu kè, eé só.

⁴⁵ Nibō ke asaiazīkeri toga à sóro.

⁴⁶ À só kpén, àton bō kōn à nòbō pìo bàaziro. Aton sāa pì wá ke éro.

⁴⁷ Isarailinō píngi gae zībaa pì kε.

⁴⁸ Tó gbē zìtō kú a té, tó à yezi à Banla zībaa kε Diine, à a bε gōgbēnō bàngu kε ní píngi à gō bεdee ū, eé gbasa à kε. Gεfōdee toga à sóro.

⁴⁹ Bεde kōn gbē zìtō kè kúao, doka dōnkō pìme.

⁵⁰ Ben Isarailinō kè lán Dii ò Musa kōn Arunaone nà ní píngi.

⁵¹ Zī beeéan Dii Isarailinō bòe Igipiti gāli kōn gālio.

13

Buredi Sésé'ezēsai zībaa kōn daudunō kpana Luddao

¹ Dii yā ò Musane à bè:

² Àgaae Isaraili daudunō kōn pōkāde nékyá káakunō kpáma, zaakε ma pónomé ní píngi.

³ Musa bè gbēnōne: A bōna Igipiti zòblenan gurō kèki yā gō dōagu, zaakε Dii bē à a bōe Igipiti kōn a o gbāaao. Aton póseseña só gurō pìlaro.

⁴ Ée bōee Igipiti gbāamε mō káaku kè wè sísi Abibu guu.

⁵ Dii lé gbē a dezinōne à bè é bùsu kè zwi kōn zō'io din, kè Kanaano kōn Itinō kōn Amorinō kōn Ivinō kōn Yebusinō kún kpáawa. Tó à tò a ka, à zībaa pì kε mō kèkiin.

6 Àgaae burèdi sésé'ëzësai só ai gurò swëëplaa. À gurò swëëplaadee pì zí égô dëare Dii zibaa gurò ù.

7 Àgaae burèdi sésé'ëzësai só ai gurò swëëplaaa pì papa. Póséseña ke burèdi ëzë ke tóngô kú ua ke guu a bùsunlo.

8 Zí pìa àgaae o a négôgbënône ée këe le yã kë Dii këare kë à a bœ Igipiti yänzime.

9 Zibaa pì égô dëare sèeda ù lán pó dana ña bà, ke lán dñngu pó yina mì'aæa bà, le Dii doka gô kú a lén, zaake àmbe à a bœ Igipiti kõn a ñ gbääao.

10 Àgaae dokayã pì ke a guròa wë kõn wëo.

11 Tó Dii tò a ka Kanaa bùsun, ben à kpàawa lán à à lé gbèare nà kõn a dezino,

12 àgaae a daudunô kpáa ñ píngi. A pókâde nékyा káakuno ègô dë à pó ù ñ píngi.

13 Àgaae a zaaki nékyा káaku tóba bo kõn sâneo. Tó ée boro, à à waa fî. Àgaae a daudunô tóba bo ñ píngi.

14 Tó a négôgbënô a la à mìzi zia wà bè, bô yän gwee, à beíne kë Dii a bœ zòbleen Igipiti yã kõn a ñ gbääao yänzime.

15 Kë Fili'auna kùgbääa kë à gi wa gbarézi, ben Dii Igipiti daudunô dède ñ píngi kõn pókâde nékyा káakuno ñ píngi. Beee yänzin weè saa oa kõn pókâde nékyा káakunozi píngi, weè wa daudunô tóba bo.

16 Kèkii égô dë sèeda ù lán pó dana wa ña bà ke pó yina wa mì'aæa bà, zaake Dii bé à wa bœ Igipiti kõn a ñ gbääao.

Isarailinô bœna Igipiti

17 Kë Fili'auna Isarailinô gbàré, Luda e bœnyo Filisitinino bùsu zé kparo, baa kõn à kïkëeo, zaake

à bè: Tó wà fèñzi kõn zìo, a ñé nòsse lie wà liara Igipiti.

¹⁸ Luda pà zé pìne, ben à gbáa zé sènyo Isia Tëaa kpa. Isarailinò bòè Igipiti aõ n gɔ̄kebɔnɔ kúna.

¹⁹ Musa Yusufu wánc sè èe taao, zaake Yusufu tò Isarailino lé gbèare yã à bè, tó Luda mò n bo, aisé a wánc sée wà boo gwe.

20 Kè a᷑ b᷑ Suko, a᷑ g᷑à w᷑ bà bùra k᷑àe gbáa léa zaa Etamu.

21 Dii ègõ dొన్నె ae téluguu guu fãantë le àgõ zé ñdొండున్నె. Gwãavõ sõ ègõ dొన్నె ae ténenne guu, le àgõ guu puuñne aõgõ tåa oo fãantë kõn gwãavõ.

²² Téluguu pì è gu n̄ aε fãantēro, téñenē pì è gu n̄ aε gwāavīro.

14

Igipitinɔ peenə Isarailinɔzi

1 Dii bè Musanε:

² Ño Isarailinõne aõ eara wà gá bùra káe Pi'airo sae Migidolu kõn ísiaao dagura, aedõkõana kõn Baali Zefõ. À bùra káe ísiaa sae gwe.

³ Fili'auna égõ daa a sãsã, gbáa a kũmẽ.

⁴ Mé a kùgbää kũ, eé p̄eeazi, mé tó b̄o Fili'auna kõn a zìkpεεnɔ yã sàabu, Igipitino égɔ dɔ k̄e mámbe Dii ū. Ben Ísarailinɔ k̄e le.

⁵ Kè wà ò Igipiti kí Fili'aunane gbë pìñò bàa lè, ben àpi kõn a ìbanò nòse lìe Isarailinò yã musu wà bë: Bón wá kè, ben wá tò a ñ bò zòblenaween?

⁶ Ben Fili'auna góro dò a sõnε à a zìlkpeεenɔ kàkɔa.

⁷ À s̄ogoro maaan̄o s̄e mèn wàa aaḡo kōn Igipiti
s̄ogorono píngi kōn z̄lkari gb̄ensin̄o ká n̄ guu.

8 Dii Igipiti kí Fili'auna kùgbää kù, ben à pèe Isaraili kè aðœe bœee kõn kùgbääaaonɔzi.

9 Ben Igipitino pèeńzi kõn Fili'auna sõnɔ kõn à sõgoronɔ kõn à sõdeenɔ kõn à zìlkpeenɔ ní píngi, ben aðœe mɔɔ ní le ní bùran Ísiaa sae kíi kõn Pi'airoo aedɔkɔana kõn Baali Zefɔ.

10 Kè Fili'auna kà kíi, Isarailinɔ wéé sè, ben að Igipitino è té ní kpeee. Vĩa ní kū maamaa, ben að wii pè Diizi.

11 Að bè Musanɛ: Miranɔ kú Igipitinloo? Bóyänzi n mowao gbáan kè wà gagazi? À kè dia n bøwao Igipiti?

12 Asa wá ònnɛ Igipiti wà bè ní wa tó tεεε wà zòble Igipitinɔne! Zòblenańne maawe de gagana gbáa kènla.

13 Musa bëńne: Àton tó vĩa a kúro. À zε tεεε é e lán Dii é a mì sí nà gbää, zaake Igipiti kè ée ní ee gbää kènɔ, é ní e ziki dɔro.

14 Dii bé eé zì káare. Àgɔ yítɛna kítikiti dé!

Isarailinɔ bikuna Isia Tëaala

15 Dii Musa là à bè: Bó wiiin néé pεemazii? N o gbénɔne að fεe wà bø kõn táo.

16 N n gó dɔ Ísiala à zɔkɔrε, le Isarailinɔ e wà gëte à dagura gukoria.

17 Mapi, mé Igipitino kùgbää kú, aðé gën ní gbera, mé tó bø Fili'auna kõn a zìlkpeenɔ kõn a sõgoronɔ kõn a sõdeenɔ yã sàabu.

18 Tó ma tó bø Fili'auna kõn a sõgoronɔ kõn a sõdeenɔ yã sàabu, Igipitino égɔ dɔ sa kè mámbe Dii û.

¹⁹ Luda Malaika kè dò Isarailinɔne ae lìara à gàa ní kpεε kpa, ben téluguu kè kú ní ae lìara à gàa ní kpεε dò

²⁰ aɔpinɔ kɔn Igipitinɔ dagura. Téluguu pì guu pù Isarailinɔne à gusiaa kpà Igipitinɔne, ben aɔ gbɛkee e e à sɔ a daazi gwāavī beeearo.

²¹ Kè Musa a ɔɔ dò ísiaala, ben Dii bò kɔn ìa gbāaaao ɔfāntɛbɔe kpa. À kàka ai guu gàa dò à ísiaa lè à kpàatekɔrε, ben gukori bò. Kè í zɔkɔrε,

²² ben Isarailinɔ táa ò gukoria aɔ bikù. Í bii bò aɔ ɔplaazi kɔn ɔzεzio.

²³ Ben Igipitinɔ pèenzi. Fili'auna sɔnɔ kɔn a sɔgoronɔ kɔn a sɔdeenɔ píngi té ní kpεε ísiaa guu.

²⁴ Gudɔnao Dii Igipiti zìlkpεenɔ gwà zaa ténene guu, ben à tò aɔ likɔa.

²⁵ À tò aɔ sɔgoronɔ vlɛe, à tò aɔ táa'ona kè zī'ū, ben aɔ bè: Wà bàa lé Isarailinɔne, zaake Dii e zì kaawaoínmε.

²⁶ Dii bè Musanε: N n ɔɔ dò ísiaala, íé da Igipitinɔla kɔn ní sɔgoronɔ kɔn ní sɔdeenɔ.

²⁷ Ben Musa a ɔɔ dò ísiaala, ben í e suu a gbèn gudɔnao. Lán í e suu nà, ben Igipitinɔ bàa sì aɔɔ yezi wà bɔe. Gwen Dii tò ísiaa dàñlan.

²⁸ Í sù a dà sɔgoronɔla kɔn sɔdeenɔ kɔn Fili'auna zìlkpεε kè aɔ gè ísiaa guu Isarailinɔ gbéraanɔ ní píngi. Aɔ kee e bɔro, baa mèn do.

²⁹ Isarailinɔ sɔ táa ò í dagura gukoriamε. Í bii bò aɔ ɔplaazi kɔn ɔzεzio.

³⁰ Zì beeean Dii Isarailinɔ sì Igipitinɔ, ben Isarailinɔ Igipiti pìnɔ gènɔ è ísiaa baa.

³¹ Kè Isarailinɔ Dii gbāa bíta kè à mò Igipitinɔne è, aɔ vĩa kènε, ben aɔ à náane kè kɔn à zɔbleri Musao.

15

Isarailinɔ lè

¹ Ben Musa kɔn Isarailinɔ n̄ píngi lè kè sì Diine wà bè:

Mé lè sí Diine, zaake à tó bɔna,
à sɔdeens kɔn n̄ sɔnɔ kà ísiaan.

² Dii bé ma gbāaa ũ, mé lé maa,
àpi bé à ma mì sì.

Àmbe ma Luda ũ, mé à tó kpá.

Àmbe ma de Luda ũ, mé à tó sé lezī.

³ Dii né zìkarime, à tón Dii.

⁴ À Fili'auna sɔgoronɔ kɔn à zìkpεenɔ kà ísiaan,
à zìkari gbɛnsinɔ vlɛe Isia Tēaan.

⁵ Í lɔdee pì dàíla,
aɔ kpàe gɔzī lán gbè bà.

⁶ Dii, n̄ ɔplaan gbāaa kún kɔn bítakεeo,
Dii, n̄ n ibεenɔ dúgu zì kɔn n̄ ɔplao.

⁷ N̄ n zangurinɔ nè n̄ gakui bíta guu,
n̄ pɔ fɛ n̄ n̄ náe lán sɛ bà.

⁸ N̄ pɔ bɔ n̄ yizī, ben í zɔkɔrε,
à gɔ zena lán bñi bà,
Ísiaa ì ai a guragura.

⁹ Wa ibεe pìnɔ bè,
aɔé pεewazi aɔ wa leme,
aɔé wa pónɔ sée lán aɔ yezi nà,
aɔé n̄ fεedaanɔ woto aɔ wa dεdεo.

¹⁰ N̄ n lé ūa vù, ben ísiaa dàíla,
aɔ kpàe lán beoma bà í bíta pìn.

¹¹ Dii, tāano té à kparee bé à dε lán n̄ bà?
Dén weé lékɔzinyo?

Yābɔnsaekeri, n̄ bítakee adona,
n̄ gakui naasi vī.

12 N n oplaa pòro, ben tɔ̄te n mɔ̄mo.

13 Wamɔ̄wa kè n wa bo zòbleennɔ
nē dɔ̄we ae n gbɛkɛe guu,
nē gáwao n bùsun kɔ̄n n gbāao.

14 Tó boriinɔ̄ mà, aɔ̄é lugaluga,
Filisitini bùsudeenɔ̄ kù égɔ̄ vñi.

15 Edɔ̄munɔ̄ kínanc é bídi ke,
swè é kẽ Mɔ̄abu dɔ̄n'aedeenɔ̄n,
Kanaa bùsudeenɔ̄ mè é yɔ̄ n píngi.

16 Vña bíta é n kū, swè é kẽngu,
aɔ̄é gɔ̄ kítikiti lán gbè bà
n gbāa bíta yānzi Dii,
ai wamɔ̄wa kè n wa se n pó ūunɔ̄ gëte.

17 Dii, nē gáwao kpíii kè n sè n pó ūu kiia,
nē wa kásaa péé guu kè n dìe n vẽekii ūun,
n kúkii kè n kéké n zindané pì.

18 Dii égɔ̄ kí blee gurɔ̄ píngime.

19 Kè Fili'auna sɔ̄nɔ̄ kɔ̄n à sɔ̄goronɔ̄ kɔ̄n à sɔ̄deenɔ̄
gɛ̄ Ísiaa guu, ben Dii sù kɔ̄n ío à dàníla, mɔ̄de Is-
arailinɔ̄ táa ò gukoría Ísiaa pì guu.

20 Ben annabi Miriamu, Aruna dâre, a sëgësëgë
sè, ben nɔ̄gbënɔ̄ bò wà tézi n píngi, aɔ̄e sëgësëgë paa
aɔ̄e õ wâa.

21 Miriamu lè sìíne à bè:
À lè sí Diine, zaake à tó bona,
à sɔ̄deenɔ̄ kɔ̄n n sɔ̄nɔ̄ kà Ísiaan.

Íkyàkyà

22 Musa dà zén kɔ̄n Isarailinɔ̄, aɔ̄ kè Isia Tëaaa aɔ̄
gɛ̄ Suru gbâan. Aɔ̄ táa ò gurɔ̄ aagɔ̄ gbâa pìn aɔ̄e í ero.

23 Kè aɔ̄ kà guu kè wè sísi Mara, aɔ̄e fɔ̄ wà à í mìro
kè à kè kyàkyà yānzi. Beee yānzi wà tó kpà guu pìn
Mara.

²⁴ Ben gbēnɔ zɔka kà Musazi wà bè: Bón wé mii?

²⁵ Musa wii pè Diizi, ben Dii lí òdɔane. Kè Musa lí pì zù ín, ben í pì kè nna. Gwen Dii yã dìeñne kōn dokao à n lé à n gwá

²⁶ à bè: Tó a làakari dò mamɔma Dii a Luda yāa ée yã kè má yezi kεε, gó a yã kè má dìenɔ mà, ben á ma dokanɔ kūna píngi, mé gyāa kè má kà Igipitinɔn ke káaguro, zaake mámbe Dii kè è a gba aafia ũ.

²⁷ Beee gbéra aɔ̄ kà Elimu, guu kè íbɔki mèn kuri aweeplaaanɔ kún kōn damina lí mèn baaagɔ akurinɔo. Ben aɔ̄ bùra kàe í pì sae gwe.

16

Mana kɔn bùrunɔ

¹ Isarailinɔ fée Elimu ní píngi, ben aɔ̄ kà Sini gbáa kè kú Elimu kōn Sinaio dagura aɔ̄ bɔna Igipiti mɔ plaadee guu gurɔ gërodee zí.

² Ben aɔ̄ zɔka kà Musa kōn Arunaozi gbáan gwe ní píngi

³ aɔ̄ bèñne: Býyänzi Dii e wa dëde Igipitirozi? Gwe weè vée wà pó ble kōn nòbɔo ai wà kã, ben a mɔwao gbáan kè à wa dëde kōn nɔaao.

⁴ Dii bè Musanɛ: Bɔna musu mé póblee fákɛare. Gbēnɔ é bɔe wà gurɔ doo pó sée lán gu e dɔɔ nà ní blena lén, le mà ní yɔ mà gwa tó aɔ̄ ma doka kūna.

⁵ Gurɔ swéedodee zí gurɔ plaaa pón aɔ̄é sée aɔ̄ à póblee kε.

⁶ Ben Musa kōn Arunao bèñne ní píngi: Uusiea é dɔ kè Dii bé à a bɔe Igipiti,

⁷ zia kɔngɔ é Dii gakui e. À zɔka kè á kàazii mà. Bón wa ũ kè é gbasa a zɔka kàwazii?

⁸ Musa èara à bè: Dii é a gba nòbɔ à só uusiea, zia kɔngɔ eé póblee kpáawa a blena lén, kè à zo ka kè á kàazii mà yānzi. Póken wa ūro. Èe ke wámbe a zo ka kàwaziro, Diime.

⁹ Ben Musa bè Arunane: N o Isarailinɔne ní píngi aɔ sɔ Diizi, zaake à ní zo kakana mà.

¹⁰ Kè Aruna e yā ooñne, aɔ ae dò gbáa kpa, ben aɔ è Dii gakui bò à mònzi téluguu guu.

¹¹ Ben Dii yā ò Musanε à bè:

¹² Ma Isarailinɔ zo kakana mà. N oñne uusiea aɔé nòbɔ só, zia kɔngɔ aɔé pó ble wà kã, aɔé dɔ kè mámbe Dii ní Luda û.

¹³ Uusie bùrunɔ mò wà dà ní bùrala. Kè guu dò kpíi kpà à ligañzi.

¹⁴ Kè kpíi kè, ben pó gɔ kaena tɔ̄tea púu ketekete lán pó kokū bà.

¹⁵ Kè Isarailinɔ è, aɔ békñne: Bón gwee? Zaake aɔe dɔ tó bónlo. Musa bénne: Pó kè Dii kpàawa à bleen gwe.

¹⁶ Yā kè Dii dìeareen yè: A baade sée a blena lén. À sée a baade mà zaka lé doodo a uadeenɔ pari lén.

¹⁷ Isarailinɔ kè le. Aɔ sée, gbëkenɔ pó bíta, gbëkenɔ pó néngo.

¹⁸ Kè wà zaka dàn, gbë kè sée bíta pó e diziro, gbë kè sée féte pó e kësääro.

¹⁹ Musa bénne: Gbëke tón à kpaa tó ai guu dɔaro.

²⁰ Gbëkenɔ e Musa yā maro, aɔ à kpaaa tò ai guu dò, ben à kòko kà à vâ, ben Musa pɔ fɛ gbë pìnɔzi.

²¹ Lán guu e dɔ nà baade è sée a blena lén. Tó ḥfantë gbà, à kè gɔ tɔ̄tea è yómε.

22 Gurō swεεdodee zī a᷑ póblee sèε leo plaa, baade mìa zaka lē plaplaa. Ben a᷑ gbënsinɔ gàa wà ò Musanε ñ pingi.

23 À bène: Len Dii dìe le. Zia né kámmabogurɔɔ zímε, Dii gurɔɔmε. À pó kè á yezi à kpá téa kpá téa. À pó kè á yezi à disa disa, à à kpaaa kè gɔ̄ diε ai guu dò.

24 A᷑ dìe ai guu dò lán Musa ò nà. Beekii e vāro èe kòkɔ káro.

25 Ben Musa bène: À ble gbàa, zaakε kámmabogurɔɔ zímε, é e gukea gbàaro.

26 Àgae sée ai gurō swεεdo. À gurō swεεplaadee né kámmabogurɔɔ zímε, eégɔ̄ kuu zī piaro.

27 Gurō swεεplaadee zī gbëkenɔ bò wà gàa sée, ben a᷑œ ero.

28 Ben Dii bène Musanε: Égɔ̄ kú kõn doka kè má dìe masaio ai bɔremε?

29 Àgɔ̄ d᷑ kè mamɔma Dii mámbe ma kámmabogurɔɔ dìeare. Beee yänzi gurō swεεdodee zī meè gurō plaaa póblee kpáawa. Baade gɔ̄ kú a gbèn, gbèke tón gu a gbèn gurō swεεplaadee pì zíro.

30 Ben a᷑ kámma bò gurō swεεplaadee zī.

31 Isarailinɔ tó kpà póblee pìnε mana. À dε lán pówεε pura keteketenɔ bàme. À ínna lán kàra zódee bà.

32 Musa bène: Yä kè Dii dìen yè: Wà mana zaka lé doo diε wa boriinɔnε, le a᷑ póblee kè à kpàwa wá blè gbáan wa bɔna Igipiti gbëraa e se.

33 Ben Musa bène Arunane: Ñ loo sé ñ mana zaka lé doo kán ñ diε Dii aε, le àgɔ̄ diena wa boriinɔnε.

34 Ben Aruna dìe gbè walaanɔ sae le àgɔ̄ diena lán Dii ò Musanε nà.

³⁵ Isarailino mana blè wè baplaa ai aõ gàa wà kào bùsu kè gbèno kún. Aõ mana pì blè ai aõ gàa wà kào Kanaa bùsu léa.

³⁶ Zaka le doo né lita plaaamε.

17

Íbɔna gbèn (Nar 20:2-13)

¹ Isarailino fè Sini gbáan ní píngi, aõoe bùra káekaee lán Dii òríne nà, ben aõ gàa wà bùra kàe Refidimu. Aõoe í e wà mì gwero,

² ben aõ zo ka kà Musazi wà bè: Nà wa gba í wà mi. À bèné: Bóyānzi ée leokpakà kèmaozi? A kè dia ée Dii lee ée gwaa?

³ Kè ímii e ní dεe, ben aõ zo ka kà Musazi wà bè: Bóyānzi nbowao Igipitizi? Ní yezi ímii wa de kõn wa néno kõn wa pókàdeenoon yó?

⁴ Ben Musa wii pè Diizi à bè: Dian mé ke kõn gbè pìno nà? À gò féte kè aõé ma pápa gbèo wà ma dε.

⁵ Dii bèné: Nà Isaraili gbènsino sée à dɔ gbè pìnonε aε. Nà ngò kè nNili léo sé dɔ.

⁶ Mé ze nà Orèbu gbèsi saε gwe. Nà gbèsi pì lé, í é bò le aõ mi. Ben Musa kè le Isaraili gbènsino wáa.

⁷ Ben wà tó kpà guu pìn Masa, zaakè gwen aõ Dii yòn wà gwà wà bè: Dii kúwaon gweó? Wà tó kpànε Mèriba dɔ, kè Isarailino zo ka kà gwe yānzi.

Zìkana kõn Amalekino

⁸ Amalekino mò zì kà kõn Isarailino Refidimu.

⁹ Ben Musa bè Yòsuanε: Nà gbèno pleple wa té à gá zì kà kõn Amalekino. Zia mégò zèna sìsì kèkii mìssòntëa kõn Luda gò kùna.

10 Yɔsua kè lán Musa òne nà, à gàa zì ká kɔn Amalekino. Ben Musa kɔn Arunao kɔn Uruo dìdi sìsì pì mìsɔnt̄ea.

11 Tó Musa a ɔɔno sè, Isarailinɔ ègɔ zì blee Amalekinɔame, mɔde tó à a ɔɔno dìe sɔ, Amalekinɔ ègɔ zì blee Isarailinɔa.

12 Kè Musa ɔɔno wà, wà gbè sè wà dìe à gbáru à vɛea, ben Aruna kɔn Uruo à ɔɔno kúkúna, gbẽ doo ɔplazi, gbẽ doo ɔzezi, ben à ɔɔno gɔ zéna ai ɔfãnt̄ gàa à ḡeo kpén.

13 Ben Yɔsua zì blè Amalekinɔa à n déde kɔn fēedaao.

14 Dii bè Musanɛ: N kékii kẽ takada guu le àgɔ dε ñongu pó ū ñ o Yɔsuane, zaake mé Amalekinɔ borii bɔ anduna guu ñ píngi.

15 Musa gbāgbākii bò, ben à tó kpàne Diin ma tuuta ū

16 à bè: Ma ɔɔ sè Dii kpata kpa. Dii ègɔ zì ká kɔn Amalekinɔ gurɔ píngi.

18

Yetoro gana Musa gwa

1 Musa anzure Yetoro, Midiā sa'ori, yā kè Luda a kè Musanɛ kɔn a gbẽ Isarailinɔo mà, lán Dii n bɔe Igipiti nà.

2 Àe kè sɔ Musa gñake à a naɔ Zipora zì bε

3 kɔn a négɔgbẽ mèn plaaano. À doo tón Gesɔmu, zaake Musa bè gbẽ zìtɔn a ū danɔ bùsun.

4 À doo tón Elieza, zaake Musa bè a de Luda a faaba kè à a bɔ Fili'auna fēedaa lézī.

5 Ben Yetoro fée èe mɔɔ Musa kiia kɔn à néno kɔn à naɔ guu kè à bùra kàen Luda kpiii sae gbáan.

6 À lékpāsā kè Musanε à bè: Mέε mɔ̄ n kiia kōn n naōo kōn n né mèn plaaano.

7 Musa bò à gāà dà a anzurele à kùe à lē pè à gasua. Aõ kõ aafia gbèka, ben aõ gè kpén.

8 Musa yã kè Dii kè Fili'aunane kōn Igipitino Isarailino yānzi tɔ̄kènè píngi kōn nawēa kè aõ è zé guuno píngi kōn lán Dii ñ bó nào.

9 Yetoro pɔ̄o kè nna yã maaa kè Dii kè Isarailinonea píngi kōn lán à ñ bó Igipitino oži nào.

10 Ben à bè: Wà Dii sáabu kpá lán à a bɔ̄ Fili'auna kōn Igipitino oži nà.

11 Má dɔ̄ sa kè Dii bíta de tāaŋla ñ píngi. Kè Igipitino kya kàagu, à yã mòñne.

12 Ben Yetoro sa'opo kè wè ká téen à té kū ò Luda a kōn sa'opo pāndeno dɔ̄. Ben Aruna kōn Isaraili gbēnsino ñ píngi mò wà pɔ̄ blèo Luda ae.

Yagɔ̄gɔ̄rinɔ̄ diena

13 Kè guu dɔ̄ Musa v̄ee èe yã gɔ̄gɔ̄ñne, aõ káezi zaa kɔ̄ngɔ̄ ai uusie.

14 Kè Musa anzure yã kè èe kεεñne è píngi, ben à là à bè: Bón née kεε kōn gbè kēnɔ̄ lee? Bóyānzi née yākpaε kεεñne ndo, baade píngi káenzi zaa kɔ̄ngɔ̄ ai uusie?

15 Musa wèala à bè: Gbēnɔ̄ è mó ma kiia aõ Luda pɔ̄yeziyã mamε.

16 Tó aõ yākete vĩ, aõè mó ma kiia mà yã pì gɔ̄gɔ̄ñne mà Luda doka kè à dìenɔ̄ oñne.

17 Musa anzure bène: Yã kè née kεε maaro.

18 Né kpasa, gbè kè aõ kúnyonɔ̄ é kpasa dɔ̄, zaakε zĩ pì dēnla, né fɔ̄ ñ ke ndoro.

¹⁹ Ñ ma yã ma sa, mé lé damma, Luda égõ kúnyo.
Négõ deñne yãgõgõri ū, négõ gaa kõn n yãno Luda
kiia,

20 négō doka kē Ludaa diēnō daańne, négō zé kē de
aă sé ḡdōcańne kōn yā kē aăé keeeno.

²¹ Ngbē làakaride náanedeē kē aō Luda vĩa vĩ ben
aē ādōnkpeegbaa síroonō pleple n̄ té, n̄ n̄ die gōon
wàa sɔsɔroonō dōn'aedeenō ū kōn gōon basɔsɔroo
kōn gōon baplaa akurio kōn gōon kurikurio,

22 Ie aãgõ yã gõgõo gbë pïnõnë gurõ píngi. Aãé mó nkiia kõn yã zí'ũunõ píngi, mõde aãé yã néngonõ gõgõo n zïnda. Beee bé eé n asoo lagonne.

²³ Tó Dii wènnε, tó n̄ kε lε, n̄é fua, gbe pìnɔ é tā
bε làakario kpaεna.

²⁴ Musa a ànzure yã mà à kè lán à òare nà píngi

25 À gbē làakarideenɔ plèple Isaraili boriinɔ té píngi
à n̄ díe gɔ̄n wàa sɔsɔroonɔ dɔn'aedeenɔ ū kɔn
gɔ̄n basɔsɔroo kɔn gɔ̄n baplaa akurio kɔn gɔ̄n
kurikurio.

²⁶ Ben aጀègጀ yጀ gጀgጀnne gurጀ pጀngi. Yጀ zጀ'ūun aጀè mጀo Musa kiia, ben aጀè yጀ nጀngonጀ gጀgጀ nጀ zጀnda.

²⁷ Musa gà à zè a anzurenε, ben à tà a bùsun.

19

Sinai kpii saε

¹ Isarailino bɔna Igipiti mɔ aagɔdee guu

² a᷑ f᷑e᷑ R᷑fidimu. K᷑ a᷑ k᷑ Sinai gbáan, ben a᷑ bùra k᷑e gwe Sinai kpíii sa᷑.

³ Musa dìdi à gáa Luda kiia kpíii pì musu, ben Dii
lé zùzi à hè: N yã kékiji o Yakubu bori Isarailinjé:

⁴ Á è lán má kè Igipitinóng nà, lán ma a sè ma suaon ma kija, lán kíu è a né sè a dèbèa nà.

5 Tó a ma yā mà á ma bà kuunaaō yā kūna tia sa, égō dē ma gbē yenzideenō ū bori píngi té. Baa kē anduna dē ma pō ū píngi,

6 égō dēmē kínanc kōn sa'orinō ū, ma gbē kē aōkú adonanc ū. Yā kē né o Isarailinōnen gwe.

7 Musa pīta à gbēnsinō sīsi, ben à yā kē Dii òne tōkēnéne píngi.

8 Gbēnō wēala ní píngi wà bē: Yā kē Dii òwe píngi wé ke. Ben Musa gāà à yā kē wà ò tōkē Diine.

9 Dii bēne: Mé mō n kiia tésukpe gègete guu, lē gurō kē mē yā oonne, ašé ma ašégō n nāane vī gurō píngi. Ben Musa yā kē gbēnō ò tōkē Diine.

10 Ben Dii bēne: Ní gá ní kiia ní oñne aš gbāsī bō n zīndan gbāa kōn ziaao, aš ní pōkāsāanc pípi.

11 Ašgō kú soru guu ziando, zaake à gurō aagōdee zī mē pita mà ze Sinai kpii musu baade píngi wáa.

12 Ní tōte lē sēeda dañne kpii pī gēezi ai à ligazi píngi. Ní oñne aš làakari ke. Ašton didi kpii pīaro. Aš gbēke tón o kea sero. Gbē kē o kēa, wà adee dē.

13 Wàton o ke adeearo. Wà à pápa gbēo ke wà à pápa kào wà dē. Pōkādeen yoo, gbēnteen yoo, à gāme. Tó aō mà wà kuru pē wà à bà gā, aš sō kpii pīzi.

14 Musa pīta kpii pīa à mō à gbēnō lē à òñne aš gbāsī bō n zīndan aš ní pōkāsāanc pípi.

15 À èara à bēnne: Àgō kú soru guu gurō aagōdee zī yānzi. Àton dae kōn nōgbēoro.

16 Kē guu dō à gurō aagōdee pīa, ben laa e pataa èe pii, ben lou sīsi kpii musu. Kē aš kuru'ō gbāaa mà, ben vīa gbē kē aōkú bùranno kù ní píngi aōje lugalugaa.

¹⁷ Musa bònyo bùran à gàańyo Luda kiia, ben aጀ zè gῖzī kpiii pì saε.

¹⁸ Tésukpε dà Sinai kpiili kè Dii pìta gwe kōn téo yānzi. Tésukpε pì fée lán mòda tésukpε bà, ben kpiii pì e nigānígāa maamaa.

¹⁹ Kuru'gbāaa e kaara. Kè Musa yā ò, ben Luda wèàla lapatana guu.

²⁰ Dii pìta à zè Sinai kpiii mìsɔntēa à Musa sìsi, ben à dìdi à gàa gwe.

²¹ Dii bène: N pita n kpákē gbēnɔzi, aጀton vĩ gulela aጀ mó wà ma gwaro, le aጀ paridee tón gagaro yānzi.

²² Baa sa'ori kè aጀ sōmaziinɔ, aጀ gbāsī bɔ n zǐndan le màton fēnziro yānzi.

²³ Musa bè Diine: Aጀé didiro, zaakε n kpákewazi n bè wà tɔ̄tε lé sèeda da kpiii pì gεεzi à gɔ n pó ūmε.

²⁴ Ben Dii bène: N pita n Aruna sé n suo, mòde sa'orinɔ kōn gbē kpaaanɔ tón vĩ guu baa aጀ mó ma kiiaro le màton fēnziro yānzi.

²⁵ Ben Musa pìta gbē pìnɔ kiia à yā pì òńne.

20

Dokayā mèn kurinɔ

¹ Luda yā kékii ò pingi à bè:

² Mámbe Dii a Luda ū. Ma a bɔε zòbleen Igipiti.

³ Àtongɔ dii ke vĩ ma gberaro.

⁴⁻⁵ Àton póke takə kε à kúe à dɔnzi kēnero, pó kε kú musu ke tɔ̄tεa ke í guun yoo, zaakε mamɔma Dii a Luda má nɔsegɔaanɔ vĩ. Mεè gbē kè yemaziroonɔ yā zaa wí n boriiinɔ musu ai à gá pé n swākpeenɔa kōn n nasiōnɔ.

⁶ Gbē kè aጀ yemazi aጀ ma dokayānɔ kūnanɔ sɔ, mεègɔ gbēkεe vĩnyome ai n boriiia.

7 Àton mamɔma Dii a Luda tó sí pāpāro, zaake gbɛ
kè ma tó sì pāpāa mé tó à bɔ pāro.

8 Àgaae dɔn kàmmabogurɔɔ zĩ né ma pómɛ.

9 Àgaae a buraa zĩ kɔn a zĩ píngio ke gurɔ swɛedo,

10 à swɛeplaadee gɔ dɛare kàmmabogurɔɔ ũ, zaake
mamɔma Dii a Luda ma pómɛ. Àton zĩi ke ke gurɔ
pì zĩro, apinɔ ke a négɔgbɛ ke a néñɔgbɛ ke a zĩkeri
gɔgbɛ ke nɔgbɛ ke a pɔkâdee ke nibɔ kè kú a bɛ.

11 Zaake gurɔ swɛedon ma musu kɔn tɔɔteo kè kɔn
ísiaao kɔn pó kè kú n̄ guunɔ píngi, ben ma kàmma bò
à gurɔ swɛeplaadee zĩ. Beee yãanzi ma aubarika dà
kàmmabogurɔɔ pìnzi, má dìe ma pɔ ũ.

12 Àgaae bɛɛ lí a de kɔn a daone, le à gì ke bùsu kè
mamɔma Dii a Luda mé kpaaawaan.

13 Àton gbɛ dero.

14 Àton zina kero.

15 Àton kpai oro.

16 Àton yã di a gbɛdaaaaaro.

17 Àton a gbɛdaaaa ua ni dero. Àton à nɔɔ ni dero
ke à zĩkeri gɔgbɛ ke nɔgbɛ ke à zù ke à zaaki ke pɔ
kè à vĩnɔ píngi.

18 Baade píngi lapatana mà kɔn kuru'ɔo, aɔ
loupina è kɔn tésukpɛo dɔ kpíii musu, ben vĩa n̄ kū
aɔɔe lugalugaa aɔɔ ze kääa.

19 Aɔ bɛ Musanɛ: N̄ yã owe n zĩnda, wé ma. N̄ton
tó Luda yã owero, le wàton gagaro yãanzi.

20 Musa bɛnɛ: Àton tó vĩa a kũro, zaake kè à a
yɔ à gwa yãnzin à mɔzi, le àgɔ à vĩa vĩ bensɔ àton
durun kero yãanzi.

21 Aɔɔ ze kääa, ben Musa sɔ tésukpɛ gègete pizi,
guu kè Lудаа kún pìn.

Dii gbagbakiya

²² Ben Dii bè Musane: Ñ yã kékii o Isarailinɔnɛ:
Á mà a zindanda lán ma yã òare zaa musu nà.

²³ Àton tāa ke kε à namaro. Àton kondogi ke vura
pi tāanɔ ūro.

²⁴ À ma gbāgbākii bo kɔn õeo à saa oa kɔn sāanɔ
kɔn zùnɔ, sa'opɔ kε wè ká tén à té kū kɔn kennakɔo
sa'opɔo. Guu kε má dìeare àgɔ ma sisin, mē mó a kiia
mà aubarika daagu.

²⁵ Tó ée ma gbāgbākii pì boo kɔn gbèo, àton bo
kɔn gbè anaoro, zaake tó a gã pèea, á tò à gbāsī lèn
gwe.

²⁶ Àton ma gbāgbākii bo à à didikii kero, le a
būukee tón ɔdɔaaro yānzi.

23

Yakəna a zéa

¹ Àton wàpe baaru kpáro. Àton ze kɔn gbẽ zaaao
egε sèedadee ūro.

² Àton té pariizi yāzaakəna guuro. Àton ze kɔn
pariio yākpae guu à bɔ yāzεdee kpεero.

³ Tó takaaside yã nnaro, àton zeoro.

⁴ Tó n ibεε zù ke à zaaki sàsà bensõ n kpakúo, ñ
kū ñ gáone be.

⁵ Tó n n zanguri zaaki è èe fuu asooa, ñ à ïan ká,
ñton à tónlo.

⁶ Tó takaaside yã nna, àton bɔ à kpεero.

⁷ À zà kū kɔn mɔnafikio. Àton taarisaidee ke gbẽ
maaa dεro, zaake mē tó taaridee bɔ pāro.

8 Àton ɔdɔnkpεegbaa síro, zaake ɔdɔnkpεegbaa è tó wéedeenɔ vĩa kũme, bensɔ è gbẽ maaanɔ yã liε kpεegända.

9 Àton wéé tã bòamɔaro. Á bòamɔkεe dɔ, zaake bòamɔnɔn a ū yã zaa Igipiti.

10 Ágæe pó tɔ a buraanɔ à keke ai wɛ swεedo,

11 à wɛ swεplaadeen à tó tɔtε kámma bo à ũam pá, le a takaasideenɔ e wà à zà kε bòε gweenɔ kɔ wε, nòbɔs̄tεnɔ e wà à kpaa só. À ke le dɔ kɔn a geepi búo kɔn a kùkpεo.

12 Ágaegɔ zɔi kee ai gurɔ swεedo, à swεplaadeen àgæe kámma bo, le a zùnɔ kɔn a zaakinɔ e wà kámma bo, bensɔ a zònɔ kɔn bòamɔnɔ é e wà ũam pá.

13 Ágɔ yã kε má ðareenɔ kūna píngi. Àton tāanɔ tó síro. Wàton n̄ tó ma a lén sero.

Zibaa mèn aagɔnɔ (Bɔn 34:18-26)

14 Wɛ kɔn wɛo àgæe mó zibaa kεmε gɛn aagɔ.

15 Ágæe Burèdi Sésɛ'ɛzɛsai zibaa ke lán má dìεare nà, àgæe buredi sésɛ'ɛzɛsai só ai gurɔ swεplaas mɔɔ kε wɛ be Abibu guu a gurɔɔa, zaake mɔɔ pì guun a bɔε Igipiti. Gbẽke tón mó ma kiia ɔkoriro.

16 Ágæe Pɔkεkεna zibaa ke gurɔɔ kε a na pɔkεkεnaa, à a buraa pó káakunɔ kpáma. Ágæe Pɔdufublena zibaa ke wɛ yãanaa, gurɔɔ kε a a buraa pɔnɔ kàkɔa píngi.

17 Wɛ kɔn wɛo gɛn aagɔ a gɔgbẽ píngi mó kakɔana ke mamɔma Dii a Luda aezɔ.

18 Àton pɔsesenɔa kpáma lεdo kɔn sa'opɔ aruoro. Àton zibaa sa'opɔ nɔsi diε guu dɔaro.

19 Àgaae gá mamɔma Dii a Luda ua kɔn a burà pɔ káakunɔ. Àton blènɛ nòbɔ kuku kɔn à da yɔ'ioro.

Luda Malaika é dɔ a gbɛnɔne ae

20 Mé Malaika gbarɛ à dɔare ae à a dãkpa zén à káao guu kè má kékèn.

21 À làakari dɔ à yãa à à yã ma. Àton bɔ à kpɛero, zaakɛ eé sùu keao a taari yã musuro kè ma tó kúa yânzi.

22 Tó a à yã mà bensɔ a yã kè má òaree kè píngi, mègɔ dɛ a ibeɛnɔ ibee ūmɛ, a wederinɔ wederi ū.

23 Ma Malaika pì é dɔare ae à gá zeare bùsu kè Amɔrinɔ kún kɔn Itinɔ kɔn Perizinɔ kɔn Kanaanɔ kɔn Ivinɔ kɔn Yebusinɔ, mé n kaate.

24 Àton kúe n tāanɔne à zò bleñnero, àton n kena kero. À n gborɔ à n gbènɔ wíwi.

25 À dɔ Dii a Ludazi, eé aubarika daare a pɔbleen kɔn a íminao, eé gyãanɔ këawa.

26 Nɔgbɛnɔ é nò bɔe a bùsunlo bensɔ pãaa égɔ kuuro. Mé a wèndi bà dɔare kɔn mɔkyakooo.

27 Mé vĩa dada gbɛ kè aɔɔ kú a aenɔzi mé tó bidi gɛ borii kè a ka n kiiianɔn, mé tó a ibeɛnɔ kpɛe kpáare.

28 Mé zɔmantɛnɔ gbarɛ a ae aɔ ká Ivinɔn kɔn Kanaanɔ kɔn Itinɔ aɔ pérmmaare.

29 Èe ke mé pérmmaare wɛ doo guu gɔɔnlo, le bùsu pì tón gɔ lákpe ū nòbɔsɛtɛnɔ daalaro yânzi.

30 Mègɔ pérmmaare busebuseme ai à gá pari kū à ká à bùsu pì sí.

31 Mé a bùsu lé keare zaa Isia Tẽa léa ai Filisitininɔ Isia léa, zaa gbáa lén ai Yuflatiléa. Mé bùsu pì deenɔ naare a ɔzí à pérmma.

32 A bà tóngɔ kú n yân ke n tāanɔ yânlo.

33 Àton tó aõgõ kú a bùsunlo, le aõton tó à durun kemero, zaake tó a ñ tãanõ gbâgbâ, a takutee kpàkpa a zîndanemé.

24

Luda bà kuuna kõn Isarailinõo sèeda

1 Dii bè Musane: Mmõn kõn Arunao kõn Nadabuo kõn Abiuo kõn Isaraili gbënsi gõõn baaagõ akurinõ, à didi kpiilia à mó ma kiia, à dñanzi kemë zaa kâaa.

2 Mbe né sõmazi ndo, gbë kpaaanõ tón mó kïiro bensõ parii tón didiñyo kpiii kè musuro.

3 Musa gàa à yã kè Dii ò tõkëñne píngi kõn dokayânõ píngi. Aõ wè ledole ñ píngi wà bè: Yã kè Dii ò píngi wé ke.

4 Ben Musa yã kè Dii ò pïnõ kè takada guu píngi.

À fée kongõ ide'ide à gbägbâkii bò kpiigeezi, ben à gbë pèepëe mèn kuri awëeplaa Isaraili borì kuri awëeplaaanõ pó û.

5 À Isaraili gõkparenõ zì kõn zùswarene bòrõnõ, ben aõ sa'opõ kè wè ká téén à té kû òo Dii a kõn sáabukpana sa'opõnõ.

6 Ben Musa zù pïnõ aru sì à kpàate leo plaa. À à leo doo dìe kõn taao à à leo doo àe gbägbâkiiia.

7 Ben à Dii bà kuunañyo takada sè à à kyó kèñne. Ben aõ bè: Yã kè Dii ò píngi, wé ke wé mì siëne.

8 Ben à aru pì sè à fârmma à bè: Dii bà kuunaa arun gwe lán á mà nà píngi.

9 Musa kõn Arunao kõn Nadabuo kõn Abiuo kõn Isaraili gbënsi gõõn baaagõ akurinõ dìdi kpiilia.

¹⁰ A᷇ Isarailin᷇ Luda è. Safia gbè gusararaa kaena à gbá gíz᷇, à í d᷇ búgu wásawasa lán ludamb᷇ búgu bà.

¹¹ Ludaa e p᷇ke ke Isaraili gbāadee pìnɔnnero. A᷇ wéε siàlε, ben a᷇ p᷇ blè a᷇ í mì.

Musa kuuna Sinai kpii musu

¹² Dii bè Musanε: Ñ didi kpiiia ñ mó ma kiia ñg᷇ kú gwe. M᷇ gbè walaa k᷇ ma a dokayān᷇ k᷇an᷇ kpámma, le ñ e ñ dańne.

¹³ Ben à fεε k᷇n a kpàasi Y᷇suao, a᷇œ gaa didi Luda kpiiia.

¹⁴ Ben Musa bè gbēnsinɔnε: Àg᷇ wa dãa k᷇, wé εara wà su a kiia. Aruna k᷇n Uruo ég᷇ kúao. Tó gbèke yâke vĩ, à gáo ñ kiia.

¹⁵ Ben Musa dìdi kpii pià. Tésukpε dà à mìsɔntɛla,

¹⁶ ben Dii gakui pìta Sinai kpii pià. Tésukpε pì daàla lε ai gurɔ swεedo, à gurɔ swεplaadeen Dii lé zù Musazi zaa tésukpε pì guu.

¹⁷ Isarailin᷇ Dii gakui è lán té k᷇ è ñ blee bà kpii pì mìsɔntɛa.

¹⁸ Ben Musa g᷇ téluguu pì guu à εara à dìdi kpii pià. À kú gwe ai gurɔ baplaa fāantɛ k᷇n gwāavñō.

31

Luda bisakutaa

¹ Dii yâ ò Musanε à bè:

² Ñ ma! Ma Uri né Bezaleli, Uru dio, Yuda borii sɛ.

³ Má tò ma Ninii kúa, ben à ɔnd᷇ k᷇n gonio k᷇n d᷇nao è ɔz᷇ píngi guu.

⁴ À zã ble pónɔa dɔ kɔn vurao kɔn kondogio kɔn mògotẽo.

⁵ À gbè bèede ana dɔ kɔn à dana pó guuo kɔn lí'anao kɔn ɔzí sànda píngi.

⁶ Beee gbera ma Aisamaki né ɔɔliabu, Dani borii dìe à dɔnlerí ū. Ma ɔzíkerinɔ gbà ɔndɔɔ ní píngi, le aɔ e wà pó kè má dìennēenɔ ke píngi:

⁷ Dakɔrèki kuta kɔn doka àkpatio kɔn à nékpaeo kɔn kpé pì pó ketenɔ píngi,

⁸ teebu kɔn a pó ketenɔ, vura atẽe dabu kɔn a pó ketenɔ píngi, tuaetitikpatakii,

⁹ sa'opɔ kè wè ká téñ à té kú oki kɔn a pó ketenɔ píngi, dàga kɔn a dibɔɔ,

¹⁰ pókásää kè wà tåñɔ, sa'ori Aruna pókásää kè eé sɔomaziinɔ kɔn à néñɔ sa'opɔkásääanɔ píngi,

¹¹ pó kyakènɔsi kɔn bisakuta tuaetiti gū nnaaao. Aɔ pò pìnɔ ke, lán má dìenné nà píngi.

Kámmabogurɔ yā

¹² Dii yā ò Musanɛ à bè:

¹³ N o Isarailinɔne aɔ kámmabogurɔ kè má dìe yā da, zaake à dε sèeda ū mapi kɔn apinɔ dagura ai a borii, le à e à dɔ mamɔma Dii ma a se ma gbẽnɔ ū.

¹⁴ Àgæ kámmabogurɔ pì yā da, zaake gurɔ pì kuuare adonamɛ. Gbẽ kè gurɔ pì tè kè, adee gàmɛ. Gbẽ kè zii kè gurɔ pìa, wà adee bo a gbẽnɔ té wà dε.

¹⁵ Àgæ zii kè gurɔ sweedo, à gurɔ sweeplaadeen é kámma bo, zaake mamɔma Dii ma pómɛ. Gbẽ kè zii kè kámmabogurɔa gàmɛ.

¹⁶ Isarailinɔ gaegɔ kámmabogurɔ pì yā kúna aɔ diε gurɔ isi ū ai ní borii, ma bà kuunañyo yā ū.

17 Eégő dε sèeda ũ mapi kɔn Isarailinɔ dagura gurɔ píngi, zaake mamɔma Dii ma musu kɔn andunao kɛ gurɔ swεedomε, ben má yåa ma kámma bò à gurɔ swεeplaadee zí.

18 Kè Dii yã ò Musanε Sinai kpii musu à yåa, ben à dokayã kɛ gbè walaanɔa mèn plaa kɔn a zínda ɔnεo à kpàa.

32

Vura zùswarene bɔrɔ

1 Kè gbẽnɔc è kè Musa e pita kpii musu kpaaro, aɔ kákɔa Arunazi aɔ bène: N fεε ñ tää kenɔ kewe le aɔ dɔwe aε, zaake Musa kè wa bɔe Igipiti pi, wá dɔ yã kè à à lèro.

2 Ben Aruna bèné: À a nɔgbẽnɔ vura swainɔ bɔe kɔn a négɔgbẽnɔ pónɔ kɔn a nénɔgbẽnɔ pónɔ à móome.

3 Ben ñ píngi a vura swainɔ bɔbɔ aɔ kpà Arunaa.

4 À sì à kàsa lán zùswarene bɔrɔ bà, ben à lɔlɔ. Ben wà bè: Isarailinɔ, a tääan yè! Ambe à a bɔe Igipiti.

5 Kè Aruna è le, à sa'okii bò zù pi aε, ben à kpàakpa kè à bè: Dii zibaa kuu zia.

6 Kè guu dà, gbẽnɔ fεε wà sa'opɔ kè wè ká téñ à té kū òa kɔn kennakɔ sa'opɔ. Gbẽnɔ vɛe wèe pɔ blee wèe í mii, ben aɔ fεε wèe pāpāa keε.

7 Ben Dii bè Musanε: N pita ñ gó! N gbɛ kè n boñyo Igipitinɔ yàka.

8 Aɔ kɛ zé kè má òdɔańne a kpakpaa, aɔ vura kàsa tää ũ lán zùswarene bɔrɔ bà, aɔ kùene aɔ saa òa wà bè, Isarailinɔ tää kè à ñ bɔe Igipitin gwe.

9 Ben Dii llara à bè Musanε: Má è gbɛ pìnɔ swā gbāamε.

10 Ñ gumala lε mà a pεtε fεeñzi mà n̄ kaatε, mode m̄é n̄ boriiñɔ kε bítā.

11 Ben Musa agbaa kpà Dii a Ludane à bè: Dii, bóyāñzin n̄ pεtε é fεe n̄ gbēñɔazi kε n̄ n̄ bóε Igipiti kɔn n̄ gbāa bítao kɔn n̄ gāsā gbāaa?

12 Igipitino é be aɔ̄ kaatena yāñzin n̄ bóεzi, le ñ̄ e ñ̄ n̄ dεdε kpiiñɔ musu ñ̄ n̄ yāa anduna guu. Ñ n̄ pɔfε kpáε ñ̄ yā kε n̄ yezi ñ̄ pita n̄ gbēñɔa pì bɔ̄ n̄ n̄sεn.

13 Ñ dɔ̄ n̄ zòblerinɔ Ibrañ kɔn Isaakuo kɔn Isarailio yāñ, zaake n̄ siñne kɔn n̄ kuunao n̄ bè, n̄é n̄ borii kaara lán sɔsɔnenɔnɔ bà, n̄é bùsu kε n̄ à yā òñne kpá n̄ boriiñɔa wàgɔ̄ vī gurɔ̄ píngi.

14 Ben Dii yā kε à bè é pita a gbēñɔa pì bɔ̄ a n̄sεn.

15 Musa èara à pita kpiiia, à doka gbè walaa m̄èn plaaa pìnɔ kūna a ɔzī. Yā kēna gbè pìnɔa kpa plaplaa píngi.

16 Luda bé à gbè walaa pìnɔ à, àmbe à yā kèñmma.

17 Yɔsua gbēñɔ wiii mà, ben à bè Musanε: Ñ zì wii ma dɔ̄ bùran.

18 Musa bè: Zìblena wiii bé à dɔ̄ gwero, wẽnda ódɔnan gwe sɔro, gbēñɔ lèsinan m̄éε maa.

19 Kε à kà kñi kɔn bùrao, à è wèè õ wāa zùswaree pì aε, ben à pɔ̄ fè. À gbè walaa kε à kūna pìnɔ pàε kpiigeezi gwe, aɔ̄ wìwi.

20 Ben à zùsware kε wà pì pì sè à dà tén. À à tí bò, ben à kà ín à kpà Isarailinɔa, aɔ̄ mì.

21 Ben Musa Aruna là à bè: Bón gbè pìnɔo kènnε, gbasa n̄ tò aɔ̄ durun bítā kε takā kε?

22 Ben à wèàla à bè: Ñton pɔ̄ fēro, mare. Ñ gbè pìnɔ dɔ̄, kε aɔ̄ zaa.

23 Aɔ̄mbe aɔ̄ bème mà tāa ke kε à dɔñne aε. Aɔ̄ bè Musa kε wa bɔ̄ε Igipiti pì, wà dɔ̄ yā kε à à lèro.

24 Ben ma bèñne gbë kë að vura vñinç bœ wà móo. Kë að móo, ben má kà téñ, ben à bò zùswarenç bòrɔ pì û.

25 Musa è Aruna tò gbëñç e ñ poyezi kee, ben að gð fabona pó û ñ ibeeñç.

26 Ben à zè bùra gëkiia à bë: Gbë kë að kú Dii kpaanc mó ma kuu. Ben Levi borinç kàkða à kuu.

27 À bèñne: Dii Isarailinç Luda bë, a baade a fëedaa logo à dɔdɔ bùrazi gule kñ guløo, a baade a gbëñç kñ a gbënnanc kñ a gbëdaanc dëde.

28 Levi borinç kë lán Musa dàíne nà. Gbë kë wà ñ déde zí piànç kà gðçn bòrɔ aagð taka.

29 Ben Musa bë Levi borii pìnç: Lán a bɔ a néñç kñ a gbëñç kpëe nà, a a zïnda kpà Dii a gbàa, Dii aubarika dàagu gbàan gwe.

Musa agbaakpana Diine Isarailinç

30 Kë guu dì Musa bë gbëñç: A durun bíta kë, baa kñ beeee më eara mà didi kpiiiia mà gá Dii kiia dɔ, wègð dɔro ke më e mà agbaa kpáneare a durun yã musu.

31 Ben à èara à gàa Dii kiia à bë: N yã nna! Gbë pìnç durun bíta kë, að tää ke kë ñ zïndane kñ vurao.

32 Ñ sùu ke! Ñ ñ durun këñne. Tó lenlo, ñ ma tó gogo takada kë ñ kë guu.

33 Dii bëne: Gbë kë durun këme tñ më gogo ma takada guu.

34 Ñ gá kñ gbëñç guu kë má ònnæen sa. Ma Malaika é dønnæ aë. Baa kñ beeee tó ma wéetämmaana gurç kà, më wéé tãrnma ñ durun yãnzi.

35 Ben Dii gagya kà gbëñç zùswaree kë að tò Aruna pì pì yãnzi.

33

1 Dii bè Musanε: N̄ fεε ñ gu kè, mpi kɔn gbε kè n̄ bɔnyo Igipitino, ñ gányo bùsu kè má la dà Ibraïne kɔn Isaakuo kɔn Yakubuo ma bè mé kpá n̄ boriinɔan.

2 Mé Malaika gbarε à dɔare aε mé péare Kanaanoa kɔn Amorino kɔn Itino kɔn Perizino kɔn Ivinɔ kɔn Yebusino.

3 À gá bùsu kè zwi kɔn zí'o din pì guu. Mɔde mé gáaoro, le màton a kaate zénlo yānzi, zaake swāgbāadeenɔn a û.

4 Kè gbεnɔ yā pāsī pì mà, aɔ̄ dɔ, ben gbεkee e a zāblebɔnɔ da dɔro.

5 Zaake Dii gñake à yā ò Musanε à o Isarailinɔnε à be: Swāgbāadeenɔn n̄ û, baa tó ma tāa ònyo kèsé do, mé n̄ kaate. Aɔ̄ baade n̄ zāblebɔnɔ bɔbɔ, m̄égɔ dɔ dian mé keñyo nà.

6 Ben Isarailinɔ n̄ zāblebɔnɔ bɔbɔ, aɔ̄e da dɔro zaa Orεbu kpii kiia.

7 Musa è bisakuta sé à gá à dɔ bùra kpεε bɔruna kɔn bùra pìo féte. À tó kpà kutaa pìnε dakɔrεki kutaa. Gbε kè ye Dii yāzi adee è bɔ à gá dakɔrεki kutaa pì kiia bùra kpεε gwe.

8 Tó Musa bò èe gaa kpé pì kiia, baade è bɔ à ze a kpεεleà àgɔ à gwaa ai à gá à gεn.

9 Tó Musa gε kpé pìn, téluguu è pita àgɔ dɔ kpεεleà, ben Dii è yā oo.

10 Tó gbεnɔ è téluguu pì dɔ kpεεle pìa, baade è dɔnzi kε a kpεεle.

11 Dii è yā o kɔn Musao tētēntε, lán gbε è yā o kɔn a gbεnnao nà. Musa è εara à su bùran, mɔde Nuni n̄é Yɔsua à kpàasi è bɔ kpé pìnlo.

Dii bɔ à mɔna Musazi

¹² Musa bè Diine: N bèmè mà gá kɔn gbɛ pìno, mɔde née gbɛ kè née daamee omero. Àe kè sɔ n bè, n̄ ma dɔ n gbɛnna ũ bensɔ ma n pɔnnaa è.

¹³ Zaake ma n pɔnnaa è, ñ tó mà n laasuunɔ dɔ sa, lε mà e màgɔ n dɔ màgɔ nnanyo yāpura. Ngɔ dɔ kè borii kékii né n gbɛnɔmɛ.

¹⁴ Ben Dii wèàla à bè: Ma wéé égɔ téazi mà a gba kámmabona.

¹⁵ Musa bè: Tó né wéé téwaziro, ñton wa fεe kèro.

¹⁶ Tó née gáwaoro, dian weé e wà dɔ kè mapi kɔn n gbɛ pìno wá nnanyo? Weé wa dɔkɔzi kɔn borí pàndenɔ anduna guu diamɛ?

¹⁷ Dii bène: Yã kè n̄ gbèkamaa pì mé kε, zaake n ma pɔnnaa è, má n dɔ ma gbɛnna ũ.

¹⁸ Musa bè: Ñ n gakui oðjamɛ.

¹⁹ Ben Dii wèàla à bè: Mé tó ma maake píngi bɔ n ae, mé ma tó Dii sísi n ae, zaake gbɛ kè má yezi mà sùu keon mé keo, bensɔ gbɛ kè má yezi mà wẽnda dɔñen mé dɔñe.

²⁰ Ben à bè: Né fɔ ñ ma uu gwaro, zaake gbɛntee é fɔ à wéé simale àgɔ kuuro.

²¹ Dii bè: Ñ guu gwa da ma saε kè. Ñ zε gbè musu gwe.

²² Tó ma gakui pì e gɛɛ, mé n sɔtɔ gbèkotoon mà a ñ kúnla ai mà gɛtε.

²³ Tó ma a ñ gònla, né ma kpεε kpaa e sa, mɔde weé fɔ wà ma uu ero.

¹ Dii bè Musanε: N̄ gbè walaa ke mèn plaa lán káakupɔnɔ bà, mé yã kè kú à káakupɔ kè n̄ wìncə kẽm̄ma.

² Ngõ kú soru guu kɔngɔ. N̄ didi Sinai kpiiia n̄ zε ma aε à mìssɔntεa.

³ Gbẽke tón mónyoro. Wàton gbẽke e gukea kpii pìa sero. Baa sãa ke zù tón mó pó ble à giz̄ro.

⁴ Musa gbè walaa à mèn plaa lán káakupɔnɔ bà. À fée kɔngɔ idε'ide, ben à dìdi Sinai kpiiia à gbè walaa mèn plaaa pìnɔ kũna a oží lán Dii òne nà.

⁵ Dii pìta tésukpe guu à zè à sae, ben à a z̄inda tó sìsi.

⁶ Kè Dii e gεe à aε, à a tó sìsi à bè: Dii, Dii Luda wéndadɔnn̄eri sùudeen ma ū. Ma pɔɔ è fẽ kpaaro, má gbẽke kɔn náaneo vĩ bíta.

⁷ Mεègɔ gbẽkεe vĩ kɔn gbénɔo ai n̄ borí lémme, mé n̄ yã zaaanɔ kẽn̄ne kɔn n̄ taarino kɔn n̄ durunno. Mɔde mεè tó taaridee bɔ páró. Mεè denɔ yã zaa wi n̄ néno musu kɔn n̄ dionɔ kɔn n̄ swákpeenɔ kɔn n̄ nasiōnɔo.

⁸ Musa dàe a puua à dɔnzi kène gɔɔ

⁹ à bè: Dii, zaake ma n̄ pɔnnaa è, n̄ gáwao. Baa kè gbẽ pìnɔ swã gbâa, n̄ sùu kewao kɔn wa yã zaaanɔ kɔn wa durunno, n̄ wa sé n̄ pónɔ ū.

Luda bà kuuna kɔn Isarailinɔ (Bɔn 23:14-19)

¹⁰ Dii bè: Ma bà égɔ kúaomε. Mé yâbɔnsae ke a píngi wáa kè gbẽkεe e a taká ke borí ke guu andunan zikiro. Borii kè aɔɔ ligaaaziinɔ é ma yâkena e, zaake mé yã naasidee kεao.

¹¹ Agɔ yã kè má òare gbâa kũna, mé péare Amɔrinɔa kɔn Kanaanɔ kɔn Itinɔ kɔn Perizinɔ kɔn Ivinɔ kɔn Yebusinɔo.

12 À làakari ke! Àton lédole ke kõn bùsu kè ée gaa gën deenɔoro, le àton takutee kpákpa a zĩndanero yãnzi.

13 À n̄ sa'okiinɔ gboro à n̄ tāa gbènɔ wíwi à Asera línc zɔzɔ.

14 Àton kúe tāanero, zaake mamɔma Dii ma tón Nòsegɔaanɔ, mèè nòsegɔaanɔ kpá.

15 À làakari ke! Àton lédole ke kõn bùsu pì deenɔoro, zaake té aɔjɔe pâpâa kee n̄ tāanɔ yã musu, aɔjɔe saa ooñma, aɔé a sísi à n̄ sa'onɔbɔ sónyomé.

16 Àton nɔɔ sé a néñone n̄ téro, zaake té aɔj néñogbènɔ e pâpâa kee n̄ tāanɔ yã musu, aɔé té a néñ pâpâa keñyo se.

17 Àton mɔ pi tāa ūro.

18 Àgæe Burèdi Sésé'ezësai zibaa ke. Àgæe burèdi sésé'ezësai só gurɔ swεεplaa mɔɔ kè wè sísi Abibu guu lán má dìeare nà, zaake mɔɔ pì guun a bɔe Igipiti.

19 A daudunɔ né ma pónomé n̄ píngi kõn a pókâde nékyia káakunɔ n̄ píngi, zù ke pó ketenɔ.

20 Àgæe zaaki nékyia káaku bo kõn sâao. Tó ée boro, à à waa fī à dε. Àgæe a daudunɔ bo. Gbẽke tón mó ma kiia ɔkoriro.

21 Àgæe zii ke gurɔ swεedo à kámma bo à gurɔ swεεplaadee zii, baa búwigurɔ ke pókëgurɔ.

22 Àgæe Pókëna zibaa ke gurɔ kè a na bura pó káaku kekenaa. Àgæe Pódufublena zibaa ke wɛ yãanaa.

23 Wɛ kõn wɛo gɔgbɛ píngi gae mó mamɔma Dii Isarailinɔ Luda aezí gèn aagɔ.

²⁴ Mé péare borin̄oa mé a bùsu lé kaaraare. Gb̄eke é a bùsu nii d̄e gur̄o k̄é ée m̄ō mam̄oma Dii a Luda aez̄í w̄è k̄õn w̄èo ḡèn aaḡro.

²⁵ Àton p̄s̄es̄ena kpáma l̄edo k̄õn sa'op̄o aruoro. Àton Banla sa'on̄ob̄o diē guu d̄ar̄o.

²⁶ Àḡae gá mam̄oma Dii a Luda ua k̄õn a burā p̄o káakuno. Àton blèn̄e n̄òb̄o kuku k̄õn à da ȳ'ioro.

²⁷ Ben Dii b̄è Musan̄e: Ñ yā p̄in̄o k̄é takadan, zaak̄e ma b̄à kuunanyo k̄õn Isarailin̄o yāñom̄e.

²⁸ Musa kú k̄õn Diio gwe ai gur̄o baplaa fāant̄e k̄õn gwāav̄io p̄obl̄ena sai ímina sai. Ben Dii a b̄à kuunañyo yā m̄èn kurin̄o k̄é gb̄è walaa p̄in̄o.

Musa uu ték̄ena

²⁹ K̄é Musa p̄ita Sinai kpiiia, à gb̄è walaa m̄èn plaaa k̄é doka k̄ea p̄in̄o kūna a ozi. À d̄o k̄é a uu e té k̄ee aō yā'ona k̄õn Diio yāñziro.

³⁰ K̄é Aruna k̄õn Isarailin̄o à è n̄ p̄íngi, à uu e té k̄ee, v̄ñā n̄ k̄u w̄à s̄oz̄i.

³¹ Ben Musa n̄ sísi. Aruna k̄õn gb̄ensin̄o èara w̄à m̄ò à kiia, ben à yā ònyo.

³² Beee gb̄era Isarailin̄o s̄oz̄i n̄ p̄íngi, ben à yā k̄é Dii d̄ien̄e Sinai kpii musu òñne p̄íngi.

³³ K̄é à yā òñne à yāa, à sáta kù a uua.

³⁴ Tó à ḡè à yā o Diio, è sáta go le à kp̄é à bo. Tó à bo, è yā k̄é Dii d̄ien̄e o Isarailin̄o,

³⁵ ben aōè e k̄é à uu e té k̄ee. Musa è èara à sáta kú a uua le à kp̄é à ḡè à yā o Diio.

40

Bisakuta kyak̄ena

¹ Dii b̄è Musan̄e:

² Ñ kutaa dɔ kɛ dɛ dakɔrɛki kutaa ũ mɔ káakun gurɔ káaku zĩ

³ ñ àkpati kɛ doka gbè walaanɔ́ kú à guu dien ñ lábure mò kpázi.

⁴ Ñ gẽ kɔn teeбу mò ñ à taanɔ́ káea zéazea. Ñ gẽ kɔn dabu mò ñ à fitianɔ́ keke.

⁵ Ñ vura tuaetitikpatakii mò diɛ doka àkpati aɛ ñ kuta kpɛelɛ lábure logo ñ tataàlɛ.

⁶ Ñ sa'opo kɛ wè ká téñ à té kū okii diɛ dakɔrɛki kpɛelɛa,

⁷ ñ dàga mò diɛ dakɔrɛki kutaa dagura kɔn sa'okio ñ í kán.

⁸ Ñ kara mò kpá ñ ligazi, ñ lábure kpá kara pì léa.

⁹ Ñ pó kyakɛnɔsi mò sé ñ kú kpé pìa kɔn pó kɛ kú à guunɔ́ píngi ñ diɛ ma pó ũ kɔn à zíkɛbɔnɔ, aɔé gɔ́ ma pó ũ.

¹⁰ Ñ nɔsi pì kú sa'okii pìa kɔn a zíkɛbɔnɔ píngi. Ñ sa'okii pì diɛ ma pó ũ, eégɔ́ de ma pó ũ deñla.

¹¹ Ñ nɔsi pì kú dàga pìa kɔn a dibɔo, aɔé gɔ́ ma pó ũ.

¹² Ñ mó kɔn Arunao kɔn a néñɔ́ dakɔrɛki kpɛelɛa ñ zú o gwe.

¹³ Ñ sa'ori pókãsãa mònɔ da Arunane, ñ nɔsi kúa ñ à diɛ ma pó ũ, eé gɔ́ ma gbàgbâri ũ.

¹⁴ Ñ mó kɔn à néñɔ́ dɔ ñ utagyaba mònɔ dadañne,

¹⁵ ñ nɔsi kúkuñma lán ñ kù ñ dea nà, aɔé ma gbàgbâ. Nísikuñmana pì bé eé tó aɔgɔ́ de ma gbàgbârinɔ́ ũ ai ñ borii.

¹⁶ Musa kɛ lán Dii òne nà píngi.

¹⁷ Aɔ bɔna Igipiti wè plaade mɔ káaku gurɔ káaku zĩn wà kutaa pì dò.

18 Kè Musa e kutaa pì dɔɔ, à à zεbɔ mɔnɔ pèεpεeε gĩa, ben à à lípεε mɔnɔ pèpεn à à líkpanno kpàkpan, ben à lípεεnɔ pèεpεeε.

19 À bisa dààla, ben à báa kpààla lán Dii òne nà.

20 À sèeda gbè walaanɔ sè à kà àkpati pì guu, à àkpati pì sélino dà à zãanɔ guu, ben à à né kùea.

21 À gèo kpén, ben à lábure kpà sèeda àkpati pìzi lán Dii òne nà.

22 À teebu dìε dakɔrεki kutaan lábure pì kpεεlε kpa gu'igbāroo kpa.

23 À buredi kàea Diine zéazεa lán à òne nà.

24 À dabu dìε dakɔrεki kutaan aedɔkɔana teebua sɔcmεtε kpa,

25 à fitianɔ nàna Dii ae lán à òne nà.

26 Ben à vura tuaetitikpatakii pì dìε dakɔrεki kutaan lábure saε,

27 ben à tuaetiti gũ nnaa kpàtaa lán Dii òne nà.

28 Ben à lábure kpà kutaa pì léa.

29 À sa'opɔ kè wè ká tén à té kũ okii dìε dakɔrεki kpεεlεa, ben à sa'opɔ kè wè ká tén à té kũ òa kɔn flawao lán Dii òne nà.

30 À dàga mɔ dìε dakɔrεki kutaa dagura kɔn sa'okiio, ben à í kàn.

31 Gwen Musa kɔn Arunao kɔn a négɔgbɛnɔ è ní cɔnɔ kɔn ní gbáno pípin.

32 Tó aɔɔe gẽe dakɔrεki kutaan, ke tó aɔɔe sɔɔ sa'okiizi, aɔè ní cɔnɔ kɔn ní gbáno pípin lán Dii ò Musanε nà.

33 Ben à kara kpà à líga kutaa pìzi kɔn sa'okiio, ben à lábure kpà kara pì léa. Len Musa zĩi pì kè à yãa le.

Dii gakui pitana bisakutaan
(Nar 9:15-23)

³⁴ Ben téluguu pì dà dakɔrɛki kutaa pìla, Dii gakui kutaa pì pà.

³⁵ Musa e fɔ à g̃e dakɔrɛki kutaa pìnlo, kè téluguu dààla bensɔ kè Dii gakui kutaa pì pà yānzi.

³⁶ Isarailinɔ táa'ona guu, tó téluguu pì gò kutaa pìa, ben a᷑è fεe kɔn táo.

³⁷ Tó téluguu pì e goaro, a᷑è fεe kɔn táoro, sé zī kè à gòa.

³⁸ Fāantē Dii téluguu è da kutaa pìla, gwāavī sɔ té ègɔ kú téluguu pì guu. Len Isarailinɔ è e le ní píngi ní táa'ona guu píngi.

**Luda yã takada kõn Bokobaru yão
The New Testament and portions of the Old Testament
in the Bokobaru language of Nigeria**

copyright © 2005 SIM International

Language: Bokobaru

Translation by: SIM

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-09-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

c31548a1-5316-53c2-be42-674e0e4c5ae5